

ЦІКАВІ
ЗУСТРІЧІ

МУЗИКА БЕЗ
КОРДОНІВ

стор. 4

ІДЕНТИЧНІСТЬ

ДВІ МОДЕЛІ
АСИМІЛЯЦІЇ

стор. 6

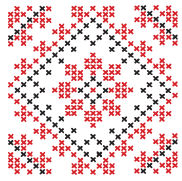
ТЕАТР

ОПЕРА
ЄВРОПИ

стор. 11

cultua.media

КУЛЬТУРА І ЖИТТЯ

№21 | 26 травня 2017

державна українська газета

ISSN 2615-4429

**МИСТЕЦЬКИЙ СВІТ
РУСЛАНА НАЙДИ**

стор. 12

НАШ ІНДЕКС 60969

ПЕРЕДПЛАТНА ЦІНА НА 2017 РІК: 3 МІСЯЦІ - 59,81 ГРН; 6 МІСЯЦІВ - 138,54 ГРН

75% ЕФІРУ — УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ!

Верховна Рада внесла зміни до Закону щодо мови аудіовізуальних (електронних) засобів масової інформації № 5313. «За» проголосували 269 народних депутатів.

Законопроект встановлює, що для телерадіоорганізацій загальнонаціональної категорії мовлення частка передач та/або фільмів українською мовою має становити не менше як 75% протягом доби у кожному з проміжків часу з 7.00 до 18.00 та з 18.00 до 22.00.

Для телеорганізацій регіональної та місцевої категорій мовлення закон встановлює обов'язкову частку україномовного контенту на рівні 50%.

Окремо законопроект визначає обов'язкову частку новин державною мовою, а саме не менше 75% від загальної тривалості всіх новин у кожному з проміжків часу з 7.00 до 18.00 та з 18.00 до 22.00. Уточнюється, що передача

вважається проведеною українською мовою, якщо всі виступи дикторів (ведучих) виконані виключно українською мовою.

Однак допускається використання без дублювання репортажів з місць подій, які не супроводжуються коментарями або іншим текстовим супроводом ведучого, трансляцій виступів запрошених учасників передачі (гостей), а також музичних творів.

Зазначені обов'язкові частки передач державною мовою стосуються тільки телерадіоорганізацій, які відповідно до умов ліцензій здійснюють ефірне та багатоканальне (цифрове) мовлення з використанням радіочастотного ресурсу.

Ініціаторами законопроекту виступили Микола Княжицький та Вікторія Сюмар. У залі були присутні відомі українські актори та режисери, які підтримали законопроект.

ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ КОНКУРС

Міністерство культури України організує та проведе відкритий міжнародний конкурс на створення кращого ескізного проекту будівництва Національного меморіального комплексу Героїв Небесної Сотні – Музею Революції Гідності. Відповідний проект розпорядження був ухвалений на засіданні Уряду 18 травня 2017 року.

Розпорядження дозволить організувати та провести вказаний конкурс на належному рівні та забезпечить гідне вшанування подвигу учасників Революції Гідності й увічнення пам'яті Героїв Небесної Сотні.

Нагадаємо, що на підтримку ініціатив громадськості Президент України підписав Указ від 11.02.2015 року № 69/2015 «Про вшанування подвигу учасників Революції Гідності та увічнення пам'яті Героїв Небесної Сотні». А КМУ своїм розпорядженням від 18.11.2015 року № 1186 ухвалив рішення про утворення державного закладу «Меморіального комплексу Героїв Небесної Сотні – Музей Революції Гідності». Указом Президента від 12 квітня 2016 року № 138 закладу

надано статус «Національний». 21 лютого 2017 року схвалено Закон України № 1854-VIII «Про внесення змін до розділу V «Прикінцеві положення» Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» щодо заходів із забезпечення вшанування подвигу учасників Революції Гідності та увічнення пам'яті Героїв Небесної Сотні». Будівля Національного меморіального комплексу Героїв Небесної Сотні – Музею Революції Гідності розміститься в Києві, у Печерському районі, на Алеї Героїв Небесної сотні, 3.

Музей започатковано громадською ініціативою «Музей Майдану / Музей Свободи», яка розпочала практичну діяльність зі створення музею як багатофункціонального музейного комплексу. Учасники ініціативи працювали над концепцією закладу, збирали артефакти та свідчення, забезпечували зберігання, дослідження і популяризацію об'єктів, предметів та місць, пов'язаних із Революцією Гідності.

Прес-служба Мінкультури

18 травня, під час засідання Уряду, міністр культури України Євген Нищук презентував концепцію створення другої черги Національного музею «Меморіал жертв голодомору».

«Український народ впродовж тисячоліть зазнавав дуже багато трагедій, великих втрат. Майже 85 років тому Україна під час голодомору пережила страшну трагедію – було замордовано майже 8 млн людей, третина з яких – діти. І це на землі, яка була і є найбільшою житницею в Європі. Це немислимий злочин проти українського народу, вчинений радянською владою, який переходить усі рамки цинічності», – розпочав свій виступ Євген Нищук.

Міністр культури зупинився на історії виникнення Меморіалу

на частина виконує сьогодні роль «музею», намагаючись через мінімальні мультимедійні можливості донести до відвідувачів цю велику трагедію українського народу, – зауважив під час свого виступу Євген Нищук. – Незавершеність комплексу спричиняє й цілу низку технічних проблем, у тому числі сповзання схилу під «Свічкою», яке може бути усунене виключно шляхом завершення проекту – спорудженням другої черги музейного комплексу».

Міністр культури також наголосив, що спорудження Музею – це обов'язок нашого покоління, оскільки місія Меморіалу – говорити про безцінність людського життя та навчати розпізнавати на прикладі голодомору передумови геноцидів, аби застерегти від повторення подібних масових злочинів.

«Є визначення, що народ, який пережив таку трагедію і несе пам'ять та шану до цього, – має

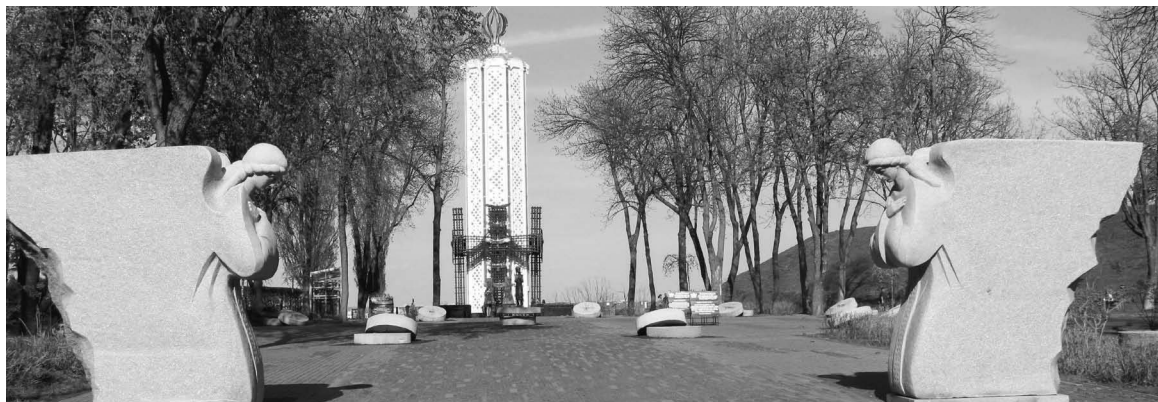
оприлюднена для обговорення».

Окремо Євген Нищук наголосив, що споруда Музею повинна максимально вписуватися в ландшафт київських гір, оскільки проектуватиметься на території, що віднесена до буферної зони об'єкту ЮНЕСКО, та не повинна впливати на визначну універсальну цінність цього об'єкта. Наразі Мінкультури поінформувало Центр Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО про заплановані містобудівні перетворення та чекає на відповідь, після чого можна буде розпочинати проектування.

«Сподіваюсь, архітекторам вдасться врахувати всі особливості, вимоги – як музейної споруди, так і місця, де заплановане її спорудження, а Україна нарешті отримає Музей жертв голодомору в Україні», – додав він та подякував за можливість знову розпочати призупинену роботу зі створення повноцінного Меморіалу жертв голодомору.

Перший віце-прем'єр-міністр – міністр економічного розвитку і торгівлі України Степан Кубів висловив переконання, що відновлення історичної правди про голодомор, сприяння визнання голодомору в усьому світі має

МЕМОРІАЛ ЖЕРТВ ГОЛОДОМОРУ

жертв голодомору. Так, офіційно створення Меморіального комплексу пам'яті жертв голодомору стартувало в січні 2006 року, після ухвалення 28 листопада 2006 року закону, завдяки якому вперше в історії України на законодавчому рівні голодомор 1932–1933 років визнано актом геноциду українського народу та передбачено спорудження Меморіалу.

Далі була низка актів Президента й Уряду, спрямованих на спорудження Меморіалу, створено Музей «Меморіал пам'яті жертв голодомору» (2009), якому 2010 року присвоєно статус «Національний». Саме будівництво Меморіалу Уряд планував на 2008 рік (до 75-их роковин трагедії). Проте будівля Меморіалу була офіційно введена в експлуатацію лише в липні 2010 року. Офіційне відкриття відбулося все ж на 75 роковини.

«Початково спорудження Меморіального комплексу передбачалося у дві черги. І в 2008-ому була реалізована лише перша – меморіальна. А музейної немає і досі. Втім, непридатна для експозиційної діяльності меморіаль-

майбутнє. І наш обов'язок – спорудити Меморіальний комплекс і зберегти цю пам'ять», – сказав Євген Нищук.

Він також повідомив про здійснені Міністерством культури кроки з реалізації завдань, визначених Урядом. Зокрема, станом на сьогодні створено ДП «Дирекція з будівництва другої черги Меморіалу», призначено його керівництво та передано йому функцію замовника. У бюджеті Мінкультури передбачено 14,25 млн на проектування та будівництво 2-ої черги, завершується робота з відведення земельної ділянки

«І найголовніше, – зазначив міністр культури, – Музей із залученням експертів, у тому числі світового рівня, підготував наукову концепцію Національного музею «Меморіал жертв голодомору», яка визначає візію закладу, його місію, цільову аудиторію, функції, структуру, тематичні напрямки експозиції, основні меседжі – ті елементи, без яких неможливе ні проектування Музею, ні спорудження. Наразі ця концепція

бути в пріоритеті внутрішньої і міжнародної політики України.

«Український народ зміг зберегти свою ідентичність, і це дуже важливий фактор. Де б ти не був – в Україні чи за її межами – ти з гордістю зустрічаєшся з громадою країни, яка зберегла на чужині мову, символи, пам'ять, правду та ідентичність. 32–33 роки ХХ століття – це геноцид, організований радянською владою та спрямований на знищення української нації. Я вважаю, що відновлення історичної правди про голодомор повинно бути в пріоритеті внутрішньої і міжнародної політики, яка має об'єднати усіх українців у світі. Тому друга черга будівництва має стати нашою відповідальністю, нашою молитвою і пам'яттю про те, що люди, діти, наші пращури – були знищені радянськими нелюдськими методами. Цю правду мають знати усі, адже у правді – сила, смуток, розвиток та майбутня сильна Україна», – сказав під час свого виступу Степан Кубів.

Прес-служба Мінкультури

Заступник міністра культури Юрій Рибачук, учениця Анастасія Майорова разом із вчителькою Юлією Петренко, голова журі конкурсу Остап Ковальчук

«ОБ'ЄДНАЙМОСЯ Ж, БРАТИ МОЇ!»

У Шевченківському національному заповіднику «Тарасова гора», що розташований у мальовничому місті Каневі Черкаської області, 20 травня відбулася урочиста церемонія нагородження переможців Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості «Об'єднаймося ж, брати мої!»

Оксана БРУСКО

Його організатори – Міністерство освіти і науки України, Міністерство культури України та Державний комітет України у справах сім'ї та молоді.

Конкурс проводиться відповідно до Указу Президента України від 22 березня 2002 року і присвячується Шевченківським дням. Його мета – популяризувати спадщину Тараса Шевченка, утвердити його духовні заповіді, які є необхідними для об'єднання всіх українців. А також активізувати виховну та патріотичну роботу серед учнівської молоді, зберегти й розвинути інтелектуальний потенціал України.

«Об'єднаймося ж, брати мої!» проводиться в чотири етапи – у номінаціях «Образотворче мистецтво» та «Декоративно-прикладне мистецтво».

Цього року в конкурсі взяло участь понад дві тисячі дітей

загальноосвітніх, професійно-технічних та позашкільних навчальних закладів. Завершальний тур було проведено 1 березня 2017 року Державним методичним центром навчальних закладів культури і мистецтв України у місті Києві. Із трьохсот робіт, що надійшли на конкурс, обрали 50 найкращих.

«Приємно відзначити, що цьогоріч у конкурсі взяла участь молодь зі всіх областей України. Незважаючи на те, що зараз війна, роботи надійшли навіть із Криму, Донецька та Луганська. Вони є не менш патріотичними та живописними, ніж малюнки конкурсантів з інших місцевостей. Роботи демонструють неповторність і красу кожного регіону нашої Батьківщини, а також яскраво й образно відтворюють сьогодення», – розповів голова журі конкурсу, проректор з наукової роботи Національної академії образотворчого мистецтва та архітектури, доцент, кандидат мистецтвознавства, член Національної спілки художників України та художник-живописець Остап Ковальчук.

Нагороджувати переможців конкурсу на Чернечій горі – щорічна традиція. Уже шістнадцятий рік поспіль світла й ошатна зала Шевченківського музею зустрічала юних талановитих гостей, а також їхніх учителів та наставників. Урочиста церемонія нагородження була сповнена українського колориту: хор ді-

вчат і юнаків, одягнених у національне вбрання, емоційно та з натхненням співав пісні на слова Шевченка. А конкурсанти отримували подарунки із рук українчочок у віночках із кольоровими стрічками.

Перший заступник голови обласної державної адміністрації Віталій Коваль наголосив, аби діти, які отримали дипломи, подякували своїм наставникам та вчителям, котрі в наполегливості й терпінні вели їх до перемоги, відаючи краплинки своєї душі. Також він додав, що усі переможці є взірцем для своїх ровесників та однокласників, тому повинні й надалі розвиватися і нести славу української духовності по всьому світу.

Покладання квітів до могили Тараса Шевченка – теж традиція. Тому одразу після нагородження гості заходу підіймалися на вершину Чернечої гори, аби вклонитися Кобзареві та подивитися, як дивовижно грає Дніпро й видніється безмежний обрій.

Доречно буде згадати слова заступника міністра культури України Юрія Рибачука, сказані під час церемонії: «Кожен особистий талант важить не так багато, якщо він сам по собі. Якщо ж їх багато, то вони стають силою, яка змінює все, й державу також. Важливо, що велику роль у цьому відіграє слово Кобзаря. Шевченко об'єднує усіх, хто розуміє його, і надихає тих, хто вміє його вчити».

DISCOVER UKRAINE В КАННАХ

Голова Держкіно Пилип Ілленко та керівник Української кіноасоціації Вікторія Яρμοшук представили іноземній публіці переваги виробництва кіно в Україні, а також систему рібейтів для іноземних продюсерів в Україні.

Більше 50 іноземних фільмів (Transporter 3, Bitter Harvest і ін.) вироблені в Україні за останні 25 років – з місцевими сервісами і локаціями, і щорічно ця цифра зростає. В Україні розвинена індустрія кіно й невисокі ціни на виробництво. Є 50 повністю обладнаних павільйонів, рентал-хаузи з повним набором сучасної техніки, сервісні компанії.

За словами Вікторії Яρμοшук, українці особливо сильні в постпродакшені, CG і VFX. Вони отри-

також до 50% бюджету телевізійних серіалів і фільмів».

Крім того, державне фінансування буде поширюватися на інші форми підтримки: просування фільмів, освітні програми, в т. ч. навчання українських студентів у закордонних кіношколах. Підтримка також буде поширюватися на відкриття нових кінотеатрів, особливо в маленьких містах. Ну і, звичайно, закон передбачає систему кеш-рібейтів: повернення 16,6% прямих кваліфікованих витрат на виробництво і повернення 10% виплачених гонорарів творчій команді і акторам (talent fee). Для отримання повернення проект повинен пройти два тести: культурний і виробничий, система тестування схожа на аналогічну в Чеській Республіці. Щоб

муть багато світових нагород і співпрацюють зі світовими студіями (Universal Studios, Warner Brothers, Catalyst Films, MTV, 20th Films, 20th Century Fox, WWE Studios, Rebel Films, Sony Pictures). В Україні поки що небагато кінотеатральних екранів – близько 500, але ця цифра зростає, і це один із основних пріоритетів у розвитку індустрії на найближчий час.

Вікторія озвучила цифру українського бокс-офісу в 63 млн \$. Ця цифра зростає приблизно на 16% на рік. Це стосується також і ціни на квиток у кіно.

За словами Пилипа Ілленка, цього року очікується, як мінімум, 15 великих кінотеатральних прем'єр, створених за підтримки Держкіно України.

«У зв'язку з ухваленням нового закону, тепер буде можливо покривати до 100% бюджету на виробництво анімаційних, документальних, освітніх, дебютних та артхаузних фільмів за державний кошт, – зазначив Пилип Ілленко. – До 80% бюджету – на виробництво інших повнометражних художніх стрічок. Особливо цікавим є те, що держава зможе покрити

отримати рібейт, потрібно мати українського копродюсера, який зможе прийняти ці гроші від держави і передати партнерам з-за кордону.

Щорічно державний бюджет на підтримку кіно зростає, цьогоріч це приблизно 19 млн доларів і це фактично в два рази більше, ніж торік. Наступного року сума буде ще більшою, оскільки потрібні додаткові кошти для фонду кеш-рібейтів.

Доповідачі також представили переваги туристичної України для європейської публіки і запросили іноземних колег відвідати найбільші кіноподії в нашій країні: міжнародний кінофестиваль у Києві (Kyiv International Film Festival Molodist) та в Одесі (Odessa International Film Festival), а також бізнес-форум Kyiv Media Week з конференцією Film Business.

Нагадаємо, що в програмі цьогорічного Каннського кінофестивалю є два українських фільми: «Лягідна» Сергія Лозниці та «Іній» Шарунаса Бартаса.

Семен ВАСИЛЕНКО, за матеріалами прес-служби Держкіно

Свого часу Руслан Трочинський грав у складі гурту «Гайдамаки». Згодом він переїхав до Естонії, де заснував фольк-роковий гурт «Свята Ватра».

Музику цього колективу сповнена народною колоритом. Самобутня та драйвова, вона поєднує українські й естонські фольклорні мотиви.

Незважаючи на відстань, мені вдалося взяти у Руслана інтерв'ю, в якому він розповів про творчі мрії, гастролі в Україні, новий альбом, а також про те, чому живе в Естонії. Зрозуміла, що і для музики, і для гарного спілкування – немає кордонів.

– Як народився гурт «Свята Ватра»?

– Коли я був малий, в нас вдома завжди було весело. Вечорами бабуся співала народні пісні, а мати – романси під акомпанемент фортепіано. Я слухав і підспівував їм. Так вирішив бути музикантом. Закінчив Національну академію імені П. Чайковського по класу тромбона, а в 1999 році заграв у складі гурту «Гайдамаки». Розпочались перші гастролі. Це були незабутні часи. Ми грали на найбільших фестивалях та клубних сценах, вірили в краще майбутнє й робили все для того, аби Україну знали у світі.

У 2005 році склалося так, що переїхав до красивого та затишного естонського містечка Вільянді й покинув «Гайдамаки». Від початку мого проживання тут мріяв заснувати перший в Естонії world music band.

Через рік мене запросили на танцювальний фестиваль Notafe, де імпровізували танцюристи зі всього світу. Там познайомився з акордеоністом Кульно Мальвою та барабанником Калле Кінделом. Після закінчення фестивалю запропонував їм створити гурт. Запросив також музиканта Сільвера Сепп, що грав на перкусії, та волинкарку й мультиінструменталістку Сандру Сіллама. Волинка, до речі, є одним із найстаріших та передових фольк-інструментів Естонії.

Перший наш концерт відбувся у жовтні 2005 року – на фестивалі «Lõikupidu-Jõniva» в Тарту. В репертуарі «Святої Ватри» – пісні, що співала мені бабуся і мати,

а також мої власні композиції і, звісно, народні естонські.

– Ви граєте за кордоном. Як сприймають Вас слухачі в Україні і за її межами?

– Для музики немає кордонів. У нас за плечима вже 15 країн Європи і Канада. Де б ми не виступали, нас приймають дуже тепло та чекають на наше повернення. Повсюди люблять і цінують колективи, які створюють якісну музику.

– Раніше Ви входили до складу гурту «Гайдамаки», а потім заснували «Святу Ватру». Що вплинуло на Ваше рішення?

– Разом з «Гайдамаками» ми багато їздили по Європі та гідно представляли Україну. У 2004 році, під час гастролей, познайомився зі своєю майбутньою дружиною Тер'є. Це було кохання з першого погляду. Саме кохання стало причиною мого переїзду в Естонію. Я хотів створити сім'ю, а з «гайдамацьким» рок-н-рольним життям це було неможливо. Вважаю, що зробив правильний вибір. Тепер у мене троє дітей, кохана, справжня сім'я, а це – найголовніше в житті. А ще й гурт «Свята Ватра», завдяки якому маю змогу показувати публіці всього світу красу українських та естонських традицій.

– Чи є у Вас творча мрія, якої хочете досягти?

– Мрій багато, і крок за кроком ми їх втілюємо. Вже 12 ро-

ків «Свята Ватра» розвиває культурні стосунки між Україною та Естонією, формує гарний імідж українців в очах жителів цієї країни. Даємо концерти і в дитячих

школах, і на фестивалях. Завдяки нам багато естонців почали співати українські пісні.

Мрію створити спільні фестивалі, а також зробити програму з українським та естонським симфонічним оркестром.

Те, що можемо реалізувати найближчим часом, – провести цього року тур по Україні. Якщо знайдемо можливість виступати, то гастролюватимемо з 2 до 9 липня. Але найбільша мрія – щоб нарешті скінчилась війна та настав мир на рідній землі. Цій мрії я присвятив пісню «Вальс Свободи». Ось рядки з неї:

*Кохана, як Ти?
Я – живий, здоровий, тож в мене все гарно.*

*Сьогодні бачив сон:
Жовто-блакитний стяг майорить в кожному місті, селі.
Україна – вільна-єдина.*

РУСЛАН ТРОЧИНСЬКИЙ:

«ДЛЯ МУЗИКИ НЕМА КОРДОНІВ...»

*Ми перемогли!
Я повернувся додому.*

*Сонце смалить, навколо зелено,
Пташки співають, діти бігають за метеликами,
А ми з Тобою на площі танцюємо вальс. Свобода!
Люблю Тебе.
Назавжди Твій!*

– Що означає назва гурту «Свята Ватра»?

– «Свята Ватра» для мене – це мрії, думки, бажання. Це енергія, що запалює і хвилює. Це той вогонь, який палає в моєму та кожному людському серці. Це коли мені

не соромно дивитися в очі своїм дітям, розмовляти з ними, а також створювати разом пісні. Це віра в людяність та бажання добра і світла. Це музика вільних почуттів. Це українські та естонські традиції, поєднані з музикою позитиву, добра та кохання. Коли козаки вибирали собі нового отамана чи гетьмана, то робили це під час палаючої святої ватри.

– Наскільки часто хотіли би гастролювати Україною?

– Два-три рази на рік було б достатньо. Так, щоб заграти по всій українській землі – і в маленьких містах, й у великих.

люватимемо у Слов'янську, Добропіллі, Маріуполі й Тернополі.

– Останній альбом гурту вийшов у 2015 році. Коли плануєте наступний?

– 2015 року ми відзначили десятирічний ювілей – новим диском під назвою «Свобода-Vabadus». У захопливому процесі створення альбому народилася надзвичайна обкладинка для диску, яку можна посадити в землю, а потім милуватись квітами кольору українського прапора.

Йдеться про «живу» обкладинку, створену із «живого» паперу. Це якісний папір ручної роботи, до якого у процесі виготовлення додається справжнє насіння. Його можна саджати у землю або просто тримати в кондійці на підвіконні. Якщо папір намочити, то насіння почне кильчатися і можна буде стежити, як рослина розвивається.

В обкладинці альбому «Святої Ватри» використано насіння естонської національної квітки – волошки та насіння жовто-блакитних квітів. Обкладинку створено так, щоби частину можна було проростити, а іншу – просто зберегти.

Потихеньку пишемо нові пісні та маємо надію, що навесні 2018-го року вийде новий альбом.

– Чим займається «Свята Ватра», окрім музики?

– Під час концертів у школах розповідаємо про українські та естонські свята, знаходимо щось спільне та різне в культурах цих країн. Проводимо танцювальні майстер-класи, народні ігри та курси для вчителів недільних шкіл. Також пропагуємо українську та естонську культуру, співпрацюємо з Українським конгресом Естонії, Українським культурним центром та молодіжною організацією «ПЛАСТ». Були одними з організаторів «Живого ланцюга Соборності» в Естонії, що вперше пройшов у 2013 році.

За роки війни провели й продовжуємо проводити благодійні концерти в Естонії, кошти з яких передаємо на допомогу дітям переселенців та військовим АТО.

У листопаді 2014 року «Свята Ватра» виступила у місті Слов'янську Донецької області та гастролювала з благодійними концертами на Сході України.

Спілкувалась Оксана БРУСКО

ВІДКРИТТЯ ФОТОВИСТАВКИ

В Ужгородському замку урочисто відкрито виставку фотоклубу «BARDFA» з міста Бардіїв Словацької республіки. Виставка присвячена Дню Європи і є відповіддю на аналогічну виставку закарпатських фотохудожників, яка демонструвалася у Бардіїві минулого року.

Організатори виставки – Спілка фотохудожників Закарпаття, Закарпатський обласний краєзнавчий музей ім. Т. Легоцького та Закарпатська обласна організація Національної спілки краєзнавців України.

До експозиції включено художні фото, що вдало демонструють творчість колективу у складі двадцяти чоловік, створеного у 2015 році. Співзвучне українському гуманістичне світосприйняття словацьких колеґ-фотохудожників. На їхніх світлинах – гармонія людини і природи, спортивна динаміка, центральною фігурою якої є Людина, стихії природи, що вдало відображені методом контрастності. По суті, на знімках – філо-

софія людського буття на тлі сучасної природи...

Вступним словом-вітанням українсько-словацьку мистецьку подію відкрив голова Закарпатської обласної організації Національної спілки краєзнавців України Михайло Делеган. Він наголосив на важливості фотомистецтва у суспільному житті краю та розвитку народної дипломатії, міжнародних регіональних зв'язків, зокрема, у галузі фотомистецтва. Михайло Делеган сказав, що виставка покликана «напередодні Дня музеїв прокласти стежку дружби між народами, аби українцям словна стати європейцями». Свого українського побратима підтримав голова Бардіївського фотоклубу Йозеф Геферт.

Маловідомим є факт, що історію й архітектуру міста Бардієва свого часу досліджував український мистецтвознавець, енциклопедист, архітектор і графік Володимир Січинський. Він, зокрема, дослідив, що найдавнішою є згадка про Бардіїв у 1241 році, зафіксована в «Початковому руському літописі», де йдеться про те, що цього року галицький князь Данило пішов «із Угрів в Ляхи на Бардуїв».

Його праця «Архітектура міста Бардієва» (Львів, 1931) й донині не втратила своєї актуальності. В. Січинський реставрував і вперше опублікував план міста Бардієва з 1768 року, за яким у 1960–1980-х роках було реконструйовано центральну частину міста. Цікаво, що саме за цю реконструкцію Бардіїв удостоїли відзнаки ЮНЕСКО.

Також за проектом Володимира Січинського і під його керівництвом у 1938 році побудовано останню дерев'яну церкву на Пряшівщині – в селі Нижній Комарник, яку в 1968 році було проголошено національною пам'яткою культури Словаччини.

Михайло ЗАКАРПАТСЬКИЙ

НОВА ІНІЦІАТИВА ДО 200-РІЧЧЯ ПОЕТА-РОМАНТИКА

Днями Асоціація підприємців «Ділове сприяння» спільно з інтернет-виданням «Діловий Слов'янськ» висунула нову ініціативу щодо вшанування пам'яті земляка – поета-романтика Михайла Петренка.

Це розміщення на території залізничного вокзалу пам'ятного знака на його честь. Кращим місцем для цього міг би стати простір перед центральним входом до залізничного вокзалу Слов'янська – для того, щоб гості, які приїжджають до міста, могли дізнатися, що саме тут 200 років тому народився Михайло Петренко.

Окрім того, ініціатори звернулися до керівництва Донецької залізниці з пропози-

цією, щоб перед прибуттям до Слов'янська поїздів звучав фрагмент мелодії всесвітньо відомої пісні «Дивлюсь я на небо». Це могло би стати візитівкою

міста. Нині лист з ініціативою – на розгляді у керівництва регіональної філії залізниці.

Едуард ТОРСЬКИЙ

СВЯТО В МАКАРІВСЬКІЙ ГІМНАЗІЇ

День вишиванки – всеукраїнське свято, яке покликане зберегти споконвічні народні традиції створення та носіння етнічного вишитого одягу. Воно відзначається в Україні кожного третього четверга травня. Свято з цієї нагоди відбулося 18 травня в Макарівській гімназії на Київщині. Вся школа майоріла різнобарвними візерунками української вишивки.

Всі, хто завітав цього дня до гімназії, мали можливість ознайомитися з виставкою вишиванок, зроблених руками прабабусь, бабусь, матусь та учнями навчального закладу. Тут були представлені роботи від початку ХХ ст. до сьогодення.

Напевно, найбільше уваги привернули роботи матусі директора гімназії Надії Василівни – Меланки Михайлівни Ащенко.

Потім усім присутнім свій танцювальний подарунок презентували майстри спорту України Михайло Савельєв та Наталія Беспалова – чемпіони України зі спортивних танців на візках серед спортсменів з ураженнями опорно-рухового апарату. Своїм креативним стилізованим номером спортсмени викликали велику симпатію у глядачів і зача-

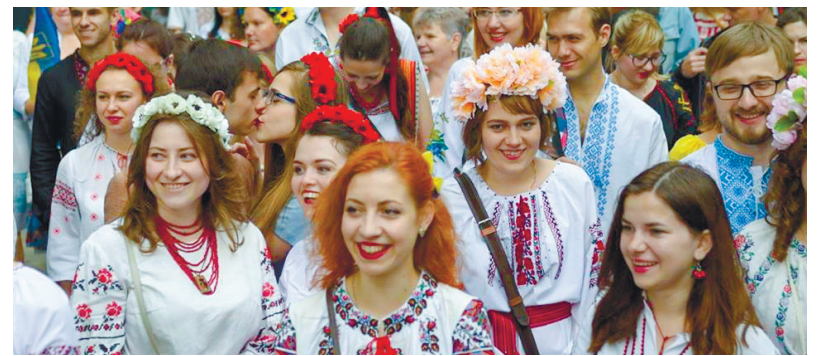

рували їх відмінною підготовкою, грацією і майстерністю.

А продовжилася свято на площі перед гімназією. Зі словами вдячності до всіх присутніх звернулася директор навчального закладу Надія Ащенко. Потім з вітаннями виступили представники місцевої влади. Учні навчального закладу гостям подарували свої танцювальні й пісенні номери.

Віталій ГЕДЗ

МЕГАМАРШ У ВИШИВАНКАХ

27 травня о 13:00 у Києві можна буде побачити чимало людей у вишиванках, адже удев'ятнадцяте у столиці проходитиме «Мегамарш у вишиванках» під гаслом «Творимо українську культуру разом!» Традиційно весняний похід присвячено Дню Києва. Долучитися до події можуть усі охочі. Для цього потрібно мати небагато – бажання і вишиванку. Колона збирається у сквері біля Золотих воріт. Далі йдуть за маршрутом: Прорізна – Хрещатик – Європейська площа – Володимирський узвіз – Труханів острів.

Завершиться подія фестивалем «Папороть», що пройде на Трухановому острові, в програмі якого будуть виступи відомих гуртів та виконавців: «Вій», «Рутенія», «Мрія Життя», «Колір Ночі». Програма

фестивалю насичена: виступи поетів, проведення танцювальних майстер-класів, історичні та патріотичні доповіді, ярмарок ремісників, майстер-класи (плетіння дідухів, вироби зі шкіри, ковальство, гончарство) тощо.

Мегамарш у вишиванках – найпоширеніша у світі вишиванкова хода, яка бере початок у Києві з 2008 року та проходить традиційно двічі на рік: навесні та восени. За киянами Мегамарш підхопили не лише більшість великих міст України, але й країни світу. Цьогоріч Мегамарш уже відбувся у Ніжині, Татарбунарах, Черняхіві (Житомирська обл.), Японії, Чехії та запланований у Одесі, Черкасах, Чернігові, Миколаєві, Неаполі.

Еліза СОЛОДКА

РОЗДУМИ ПРО ДВІ МОДЕЛІ АСИМІЛЯЦІЇ

Відомо, що космонавт Петро Климук народився в селі Комарівка Брестської області. Вважається першим білоруським космонавтом.

Сергій ЛАЩЕНКО

Після закінчення середньої школи у 1959 році вступив до Кременчуцької (Україна) школи початкового навчання льотчиків. А потім став курсантом Чернігівського вищого військового училища. Закінчив його з відзнакою у 1964 році. Біографія як біографія, якби не одна деталь.

Народився Петро Ілліч на українській етнічній території, в його родині розмовляли українською точнісінько так само, як і в сусідніх волинських селах. Але попри те, що й навчався потім в Україні, Петро Климук уже мусив бути білорусом до кінця. Згідно з паспортом. В умовах ідеологічного всевладдя КПРС «докопування» до своїх етнічних коренів категорично не схвалювалося. В кращому випадку, такі люди мали певний емоційний сентимент до України, але це вже не впливало на національне самовизначення.

БЕРЕСТЕЙЦІ ВОЮВАЛИ ЗА УКРАЇНУ

У серпні 2015 року на Донбасі загинув берестець Алевсь Черкашин, боєць Добровольчого українського корпусу «Правий сектор». Символічно, що він мав позивний «Тарас». До цього брав активну участь у білоруському національному русі, був членом спортивно-патріотичної організації «Край». Алевсь також родом з української етнічної території. Може, й закономірно, що врешті-решт став «Народним героєм України»? Але повторюю: відчував себе білорусом. Хіба що виразно проукраїнським.

***

Віталій Шилінець – мешканець села Малеч Березівського району. Це також Берестейщина. Після жорстких затримань людей на

Космонавт Петро Климук

Алевсь Черкашин

День Волі по всій Білорусі – Віталій висловив своє обурення, обливши фарбою пам'ятник Леніну. Під час суду наголошував, що до Леніна у нього особиста неприязнь. Адже це злочинець і вбивця, тому пам'ятники, присвячені цій особі, – абсурд. За освітою Шилінець – історик. По закінченні Брестського педінституту імені Пушкіна два роки викладав у білоруській сільській школі. Вважає себе білорусом і не хоче емігрувати до Польщі, хоч такі пропозиції і надходили.

Бійцям УПА, які партизанили у цих краях до 1952 року, Віталій точно був би симпатичним.

«Кубанці-козаки». Художник Андрій Ляха

Може, не випадково ця акція з пам'ятником відбулася саме на Берестейщині? Свого часу я спілкувався з уродженцем Березівського району, який в 1946 році написав і наклеїв у центрі Берези Картузької націоналістичну листівку. Той ще відчував себе українцем і хотів таким чином зробити свій внесок, підтримавши боротьбу УПА. Але час зробив свою справу... Климук, Черкашин, Шилінець – це вже інша когорта. За 70 років на Берестейщині успішно реалізувалася модель м'якої асиміляції. Коли люди, відчувачи приналежність до політичної білоруської нації, водночас не відчувають неприязні до нації, з якої вийшли.

ЯК БУЛО НА КУБАНИ

Існує й інша модель, для означення якої дуже підходить термін «манкурт». Коли міністр інфраструктури України Володимир Омелян заявив, що авіасполучення з Російською Федерацією буде відновлено лише після повернення всіх українських територій, захоплених Росією (міністр згадав і Крим, Донбас, і навіть російську де-юре Кубань), то офіційна реакція московських намісників на Кубані була миттєвою. «Кубань ніколи не була і не буде українською» – категорично висловився глава регіону Веніамін Кондратьєв. Він заявив про готовність відправити Омеляну «партию учебников по истории и географии для восполнения пробела в знаниях...»

Кондратьєв навряд чи знає про те, що 28 травня 1918 року до Києва прибула делегація Кубанської крайової ради, що велися активні переговори про приєднання Кубані до України. Вже наприкінці червня Україна доставила на Кубань 9700 гвинтівків, 5 млн патронів, 50 тис. сна-

рядів для 3-дюймових гармат. Планувалося спільними зусиллями вигнати більшовиків із Кубані. З Харкова на побережжя Азовського моря тоді була перекинута дивізія Натієва (чисельністю 15 тисяч осіб) аби підтримати збройне повстання кубанців. Тоді лише подвійна гра німців перешкодила українцям здійснити задумане. Вони переслідували свої інтереси і не хотіли посилення позицій України на Чорному морі.

Як останні сто років вплинули на кубанську ідентичність? Звичайно, українська складова дуже ослабла... Красномовними є картини самобутнього кубанського художника Андрія Ляха. На багатьох його полотнах колоритні українські січовики гармонійно поєднуються з бородатими російськими «казаками». Видно, точнісінько така ж «каша» у головах більшості кубанців. Згадаймо, як «ряжені» кубанські козаки пробували захопити Крим ще у 2003 році, під час подій на Тузлі. А що вони витворяли у 2014-ому? Тому мусимо виходити з теперішніх реалій. І берігти хоча б те, що можна зберегти.

Навряд чи це конструктивно – мріяти про повернення Кубані, забувши про те, що молодь окупованої частини Донбасу послідовно виховується в дусі ненависті до України. Забувши про те, що 16-літнього кримчанина Марка Іванюка місцеві міліціонери вбили у 2014 році саме за українську мову. Про те, як страждають у «сірій зоні» перевірені патріоти України. Скажімо, такі, як 77-річний мешканець Мар'їнки Яків Дяченко. Свого

часу Яків Лукич навіть під час служби на Далекому Сході розмовляв лише українською. Хіба таких у нас багато? Але ж вимушений герой жити під обстрілами, за 250 метрів до передової... Невже не можна зняти про нього фільм та переселити кудись подалі від війни? Нехай би виховував молодь. І возити до нього дітей з Полтавщини, Черкащини, Житомирщини, Волині...

***

Багато хорошого можна розповісти про вихідця з Воронежчини Анатолія Водозазького. Той у дитинстві дуже поважав свою українськомовну бабусю. Пам'ятає її науку і зараз. Добре усвідомлює, яким лихом обернулася русифікація у його рідному Росошанському районі. Тому й вийшов на центральну площу з українським прапором, протестуючи проти окупації Дружківки проросійськими сепаратистами. Його відразу заарештували бойовики, кинули в підвал... На щастя, Анатолій Данилович залишився живим (я відвідав його у 2015 році), але досі не можна сказати, що сміливець із воронезької Слобожанщини пошанований владою. І що вона до нього дослухається.

Тож на нинішньому етапі треба спочатку навчитися опікати бо-дай тих нечисленних героїв, які твердо плекають своє українство у проблемних регіонах, які можуть бути прикладом для інших. Треба допомогти їм самореалізуватися! Спочатку це, а вже потім можна помріяти про Кубань, Ставропілля та Зелений Клин. У таких речах дуже важлива послідовність.

Міністерство культури України, відповідно до Закону України «Про культуру», оголошує конкурс на посаду генерального директора Національного історико-культурного заповідника «Чигирин» (далі – Заповідник) (вул. Грушевського, 26, м. Чигирин, Черкаська обл., 20901)

1. Строк приймання документів на участь у конкурсі.

Документи на участь у конкурсі приймаються з 19.05.2017 року до 17.06.2017 року включно.

2. Початок формування конкурсної комісії.

Міністерство культури України (далі – Орган управління) розпочинає формування конкурсної комісії з 19.05.2017 року.

3. Умови проведення конкурсу.

Обов'язковою умовою проведення конкурсної комісії є його відкритість.

Представники засобів масової інформації та громадськості мають право бути присутніми на засіданнях конкурсної комісії під

час проведення співбесіди з кандидатами, під час якої публічно презентуються запропоновані проекти програм розвитку Заповідника на один і п'ять років.

До участі у конкурсі не допускаються особи, які:

- визнані в установленому порядку неієздатними або їх дієздатність обмежена;
- мають судимість за вчинення злочину, якщо така судимість не погашена або не знята в установленому законом порядку, або на яку протягом останнього року накладалося адміністративне стягнення за вчинення корупційного правопорушення;
- є близькими особами або членами сім'ї керівників Органу управління.

Особа, яка бере участь у конкурсі, подає такі документи:

- заява про участь у конкурсі з наданням згоди на обробку персональних даних – відповідно до Закону України «Про захист персональних даних»;
- автобіографія, що містить прізвище, ім'я та по батькові, число, місяць, рік і місце народження, інформацію про громадянство, відомості про освіту, трудову діяльність, посаду

У рамках VII Міжнародного фестивалю «Книжковий Арсенал» Польський інститут та Британська Рада представили спільний проект «Рік Конрада в Україні».

Любов ЯКИМЧУК

Відомий англійський письменник народився рівно 160 років тому в Бердичівському районі, в Україні, виріс у Польщі та переїхав до Великої Британії у зрілому віці, де вивчив англійську та почав нею писати, і зробив досить успішну кар'єру. Недивно, що поговорити про письменницьку кар'єру були запрошені лауреати престижної літературної премії імені Конрада, автора знаменитого роману «Серце п'їтьми». Розмову з лауреатами модерував представник Польського інституту, перекладач Лесь Белей.

Тарас Прохасько: «Уже соромно перед самим собою. Я намагаюся відповідати на питання про початок мого писання щоразу якось інакше. Але у мене все ж таки одне життя, і доводиться до-

тримуватися його. Я писав з ранньої дитячої потреби. Тоді в мене з'явилося таке відчуття, що я є свідком певного світу, який зникає. Це було відчуття кінця однієї епохи і початку якоїсь іншої. Я виростав наприкінці XIX – на початку XX століття. Моя місія і моє задоволення є в тому, щоб це зафіксувати і затримати. Я почав писати з потреби не дати пропасти... І потім виявилось, що ніщо дуже нікуди не пропало, але я вже втягнувся і довелося вигадувати якісь інші пояснення. Але все це було з того відчуття, що можна цю реальність переплавити у літературу.

Тоді все почалося з того, що я у чотирнадцять років написав роман з дванадцяти новел про брата Сен-Жармена, який подарував своєму братові Юркові на дванадцятиріччя... Я не чітко вирізняю, що письменник – це кар'єра. Про мене знають, наприклад, люди, які не читають книжок. Тобто якась певна кар'єра, безумовно, є. Але я не вважаю кар'єрою те, що я можу дозволити собі цим займатися. Хоч вважаю це найбільшим моїм досягненням. Я не ставлю перед собою якихось кар'єрних

КОНРАДОМАНІЯ

завдань, мені просто подобається, що є люди, які це читають. Також мені подобається, що я не маю щоденного робочого дня, що не маю ніякої уніформи».

Сергій Жадан: «Я почав писати у молодшому шкільному віці. Почав писати з великої любові не так до літератури, як до писання. Це графоманія у чистому вигляді. Якщо вже говорити про кар'єру, то я зводив би її у своєму випадку до кар'єризму, бо мені завжди подобалося писати і хотілося це робити. Тобто чогось іншого притомно робити я, мабуть, і не вмію. Перший цикл віршів я написав у третьому класі, він був присвячений однокласникам. Першим рецензентом була моя класна керівниця, і міг виникнути перший конфлікт, але вона проявила педагогічний такт і порадила писати далі. Мені щастило на старших людей, які підтримували моє письмо.

Згадаю з радістю свою тітку Олександру Ковальову, яка є про-

які мене привели до заняття літературою, окрім того, що я помічала завжди. Я вже розповідала, що моя мама працювала в дитячій бібліотеці, де минула частина мого дитинства. Це дуже атмосферна стара будівля із запахами, давними грибками і мохами, які в'їлися у стіни. А ще моя бабуся працювала ціле життя на поліграфічному заводі в Чернівці. Один брат моєї мами і досі робить палітурки old fashion на продаж. А інший брат робить такі палітурки для себе. І коли я була маленька, мене засиляли в Чернівці. Дві кімнати з великого чотирикімнатного помешкання мого дядька були табу йовані для мене, бо це була інша родина. Коли вони були на городі, я тишком-нишком проникала туди, і найбільше мене приваблювала ця бібліотека з палітурками.

У ранньому підлітковому віці я знайшла в бібліотеці дядька Сергія серію книжок про жінку Еманюель, яка відкрила для себе чуттєвий еротичний світ. І

слова «кар'єра», бо це відчуття задоволення і розуміння того, що ти ніколи не зробиш чогось абсолютного та ідеального, що ти робиш щось недосконале, і можеш собі це дозволити».

Таня Малярчук: «Я була дуже самотня і не мала подруг, а ті, яких мала, мене зраджували. Писала вірші, сидючи на підвіконні, і наслідувала народні пісні. Я читала батькам, але мене взагалі ніхто не підтримував і не розумів. У школі вчителька російської мови задала нам написати твір «Кем я хочу быть в будущем», тоді я написала так: «Я хочу быть писателем и сочинять стихи, чтобы люди приносили цветы на мою могилу». Потім настав час тотальної самотності, і я поїхала в Сибір до своєї тітки (це не було заслання) та сиділа там цілими днями сама. А Сибір – це так прекрасно і так нестерпно. І тоді я написала першу свою книжку...

Років сім тому я переїхала з Києва до Відня. Мені пощасти-

(заняття), місце роботи, громадську роботу (у тому числі на виборних посадах), контактний номер телефону та адресу електронної пошти чи іншого засобу зв'язку, відомості про наявність чи відсутність судимості;

- копія документа, що посвідчує особу, копії документів про вищу освіту;
- два рекомендаційні листи довільної форми;
- мотиваційний лист довільної форми.

Зазначені документи надсилаються на пошту та електронну адресу з позначкою «Документи на конкурс Заповідник «Чигирин»: вул. І. Франка, 19, м. Київ, 01601, відповідальна особа – Пиндиківська Юлія Ігорівна, контактний телефон: (044) 234-39-93, електронна адреса: pyndykyvska.u@gmail.com.

Особа може подати інші документи на свій розсуд, які можуть засвідчити її професійні чи моральні якості.

Відповідальність за достовірність поданої інформації несе кандидат.

Публічні презентації проектів програм розвитку Заповідника на один і п'ять років кандидати пре-

зентують під час другого засідання конкурсної комісії.

4. Строки проведення конкурсу.

Конкурсний добір починається 19.05.2017 року та закінчується не пізніше 20.07.2017 року.

5. Вимоги до кандидатів для участі у конкурсі.

Кваліфікаційні вимоги:

- вища освіта;
- стаж роботи у сфері культури не менше трьох років;
- володіння державною мовою;
- досвід роботи на керівних посадах в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах, організаціях усіх форм власності не менше трьох років;
- здатність за своїми діловими і моральними якостями, освітнім і професійним рівнем виконувати відповідні посадові обов'язки.

З інформацією, що стосується умов праці, з відомостями про матеріально-технічну базу Заповідника, фінансову звітність за попередній бюджетний період Заповідника можливо ознайомитися на офіційному сайті Мінкультури (рубрика «Вакансії»).

фесійною письменницею, перекладачкою і була членом Спільки письменників. І вона казала, що пишу я непогано, і радила продовжувати писати далі та не соромитися. Загалом, у мене це було безконфліктно і безкомплексно, за що я вдячний великій кількості людей. Я знову повертаюся до радості від писання і любові до письма. Радості так багато, що важко назвати це страшним, дуже формальним словом кар'єра. Зі словом усе гаразд, але мені здається, ми, українські письменники, занадто легковажимо такими словами, як «кар'єра», «успіх», «визнання», у яких насправді немає нічого антимистецького, антитворчого... Можливо, письменники – це остання така когорта, яка чесно заробляє свої гроші, уже навіть священники так не роблять».

Софія Андрухович: «У мене все відбувалося дуже конфліктно і комплексно, за що я вдячна великій кількості людей... Зовсім недавно почала помічати фактори,

я прикривала цю книжку книжкою зі шкільної бібліотеки, щоб дідусь не побачив, що я читаю... Писання походить із внутрішньої травми, неповноцінності, своєрідної пережнупленості. Ти постійно заповнюєш це тим, що пишеш, і ти постійно твориш себе самого. Це велике задоволення, коли у твоїй владі – створити світ, або розповісти чиясь життя, тобто фактично прожити це життя. Ти можеш пережити різні емоції, і вони водночас будуть твоїми емоціями та чийсь іще. Ти розвиваєш у собі емпатію та вчишся спілкуватися не лише з цими вигаданими персонажами, з множинними сутностями, але, як у моему випадку, є все більше задоволення від спілкування з живими людьми.

І дуже приємно, що ці речі можуть приносити фінансовий успіх. Автор, який пише про історичного персонажа, про конкретну епоху чи явище, стає спеціалістом чи нововідкривачем цієї теми. У цьому є найглибша суть

ло, що завдяки необдуманому кроку я вивчила нову культуру і мову, яка мені дуже легко далася через мого чоловіка-австрійця. Він теж займається літературою, і я багато дізналася про австрійську літературу, якою раніше цікавилася дуже мало. В Австрії ти можеш прожити з писання книжок. Якщо дві-три тисячі примірників продається, цього вистачає на життя. Також за читання отримуєш гонорар. Це не кар'єра, а відкривання себе і задоволення самим собою. Писання – це не тільки радість, а й пекло. Є довгі дні, коли ти не можеш написати кілька речень. Це боротьба із собою, ненависть до себе, знецінення того, що ти робиш. Це є частиною творчого процесу. І письменник – це не найпростіша професія. У слові «кар'єра» є щось таке, що ти робиш щось додаткове, окрім своєї роботи, щоб бути успішним. Мені здається, що я не роблю нічого додаткового. Достатньо лише добре писати».

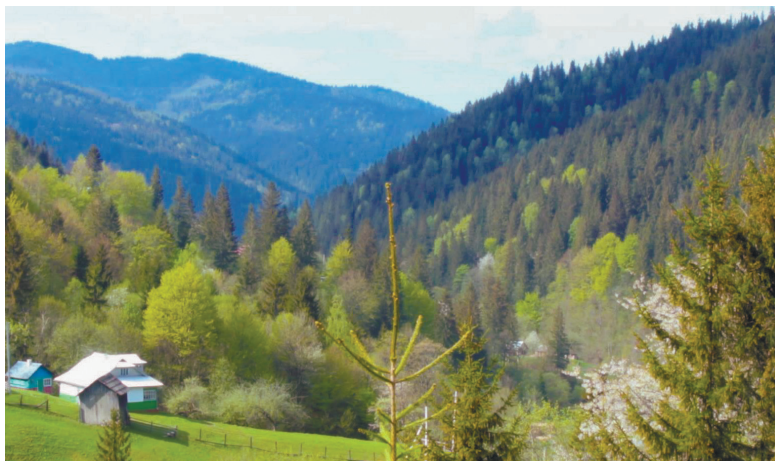
Майже всі сувеніри, що їх турист купує на Гуцульщині, виробляються в одному невеликому районі Прикарпаття – Косівському. Саме звідси вони потрапляють на ринки Яремчі, Буковелю та в інші базарні місця.

Сергій БАХІН

На цьому зосередив свою увагу заступник голови Косівської райдержадміністрації Ярослав Бринський під час спілкування з журналістами, котрі були у прес-турі Гуцульщиною на травневі свята. І справді, мало хто з українців знає, що більшість сувенірів, придбаних нами у багатьох туристичних точках України, мають «косівське походження». Особисто бачив багато таких гостинців на сувенірних розкладках у парку «Софіївка», що в центральноросійській Умані, у східноукраїнській Полтаві, у Києві, не кажучи вже про близькі до Карпат Львів чи Тернопілля.

У косівчан немає великої промисловості, тож доводиться виживати завдяки народним ремеслам, доставляючи свою продукцію у всі куточки нашої держави. Свідченням цього є дві величезні ярмарки, що влаштовуються у гірському краї по суботах, і на них вдалося побувати. До так званого «шанхайського» ринку у містечку Кути, що за десять кілометрів від райцентру, з'їжджаються оптові покупці з усієї України. Тут вони партиями закупають за смішними цінами дерев'яні, солом'яні, різблені, вишиті, виткані, випалені та інші вироби. Найменш вань – сотні: від кухонного посуду (дерев'яні лопатки, ложки, глечики, дошки для нарізання) і різноманітних оберегів – до цінних інкрустацій поштучно. А чим далі від Кутів – тим більше зростає ціна, як правило, в кілька разів.

Ще більшої слави зажив Косівський ярмарок, де можна купити найдешевші вишиванки, як ручної, так і машинної роботи, характерну карпатську бартку (топірець), чорну вовняну шапку з

КАРПАТСЬКІ ВІЗЕРУНКИ

маленькими рогами спереду та всілякі ліжники, що грітимуть вас усю зиму. Майстрині так наловчилися робити якісні вишиванки, що навіть Китай не встигає за ними. «Куди тому Китаю!» – розсміялася одна з продавчинь.

Закупувати товари на цих ярмарках народних ремесел оптовики починають ще з ночі, тож до ранку ринки до певної міри порожніють. Утім, і звичайному покупцю «в роздріб», що прийде після сніданку, залишається вибір на будь-який смак; ну, і за номіналом купюр у гаманці.

На таких базарах (окрім оптовиків) переважають заїжджі туристи, але й місцеві не оминають це місце. Можна купити щось цікавеньке. Зокрема, куратор і організатор нашого журналістського прес-туру Григорій Том'юк побіжно придбав досить-таки раритетні барку і шапку, викладену чудовим карпатським візерунком бісером.

ВОРОТА КАРПАТ

Попри те, що прес-тур, який був організований Олександром Федоровим, мав чітко виражений «карпатський» характер, почався він із рівнинної частини. А саме з Коломиї. Місто старовинне, і за часів Австро-Угорщини було одним із трьох у Східній Галичині, що наприкінці XIX – на початку XX століття мало свою гімназію, як Львів і Дрогобич. Коломия тісно пов'язана

Не менш цікавим є Музей писанки, єдиний у своєму роді. У його колекції – понад 12 тисяч різних розмальовок, що зібрані з усього світу. Майстри з різних країн вважають за честь подарувати свої твори до цього закладу. А загалом тут демонструються роботи з 20 країн. Та й сама споруда виконана у формі розписаного яйця – висотою 13,5 метра.

Коломия поєднує водночас два регіони – Покуття і Гуцульщину. Тут переплелися обидві культури, саме звідси починається шлях до мальовничих гір, і місто недарма дістало назву «Ворота Карпат».

Ще однією родзинкою Шешорів є його водоспад, які в народі називають Сріблястими: Великий Гук (до 5 метрів висотою) і Малий Гук (до 3 метрів). Розташовані вони в центрі села, дістатися до них легко, тож туристи там постійно влаштовують фотосесії. Назву «Сріблясті» отримали через те, що вода, відбиваючись від скелі, розсипається на мільйони часток, які виблискують і перебиваються на сонці.

Ще вищий водоспад – у селі Яворів: він спадає кількома рівнями з різними тембрами шуму в кожного. Настільки милозвучно, що залюбки записав шум води на диктофон. Кажуть, що цей звук має лікувальні властивості.

Утім, огляд цього водоспаду став лише проміжною частиною мандрівки другого дня нашої подорожі Гуцульщиною. Головною метою були відвідини богині Лади, звісно, в переносному значенні. За годину неспішної ходьби від Яворова розміщене Терношорське мегалітичне святилище. Саме там природа створила чудовий жіночий образ зі скелі, що нагадує збоку вагітну жінку. Як підрахували фахівці, гігантська фігура, котра наче припаяна до землі, важить близько 140 тонн. Місцеві назвали її богинею Ладодою, вона символізує материнство. У самій скелі є ущелина, через яку можна протиснутися хіба що одній людині. Вважається, що ті, хто не має дітей і проліз через ущелину, зможуть стати батьками. Залишилося перевірити... Адже такі в нашій групі були.

Під час ранкового шопінгу на косівському базарі найпопулярнішим товаром у нас стали карпатські ліжники, яких українські журналістки скупили з десяток за смішні ціни (за киявськими мірками). Ліжниками місцеві називають товсті й пухнасті вовняні вироби з тканини, з об'ємною поверхнею і довгим м'яким ворсом. І з традиційним узором. Найчастіше їх у наш час використовують як теплу ковдру, що зігріє в будь-який холод. Але його можна використовувати і як інтер'єрний елемент, а для гуцула ліжники мають ще й сакральне значення. Виробляють їх з овечої шерсті. А вівця – тварина, з якою тісно пов'язане життя гор-

з Іваном Франком: письменник неодноразово бував у краї, бо тут мешкала його симпатія, йому навіть довелося посидіти у місцевій в'язниці. За кількістю архітектурних пам'яток на Івано-Франківщині Коломия поступається хіба що обласному центру: дерев'яна Благовіщенська церква XVI століття, ратуша, гімназія імені Грушевського, побудована за європейським архітектурним зразком...

Крім численних архітектурних споруд, місто має ще два унікальні музеї. Народного мистецтва Гуцульщини і Покуття – єдиний в Україні, що внесений до Королівської енциклопедії Великої Британії як музей світових шедеврів. У гарному будинку австрійського періоду зібрані унікальні зразки традиційних ремесел покутян і гуцулів із XVII століття. Понад 50 тисяч. Особливо нам припали до душі роботи засновника гуцульської різьби по дереву, уродженця села Яворів, що на Косівщині, Юрія Шкрібляка. Згодом його творчість успадкували сини і внуки, прославивши рідний край далеко за межі Карпат. Коли у 1880 році етнографічну виставку в Коломиї відвідав австрійський цісар Франц Йосиф, він нагородив майстра медаллю та замовив кілька його робіт. Нині у музеї – близько 30 витворів Юрія Шкрібляка, зокрема й зброя.

СРІБЛЯСТІ ВОДОПАДИ І БОГІНЯ ЛАДА

Першим гірським пунктом перебування нашого пулу стало славнозвісне село Шешори, що на Косівщині. Саме тут проводився один із перших етнофестивалів (2003–2006), що став широковідомим не тільки в Україні, а й за її межами. Згодом він переїхав на Вінниччину і був перейменований, а пізніше взагалі зник. Утім, дав поштовх іншим подібним акціям, зокрема, «Країні мрій» Олега Скрипки. Торік Шешори намагалися відродити свою фестивалювану славу, але за регіональні рамки «Карпатське коло» не вийшло. Цього року, можливо, сюди переїде «Трипільське коло» з Київщини, яке останніми роками не проводилося.

ця: вона дає тепло, м'ясо, бринзу, врешті-решт, відчуття домашнього і сімейного затишку. Майже член сім'ї.

Вибравшись із гір, ми дісталися до майстринь, котрі виробляють ліжники. Нам розповіли про довгий процес створення цієї ковдри, а члени сім'ї нашого провідника по горах Василя Рибчука частково його відтворили, показавши приладдя, на якому виготовляють пухнасті вироби. Робота непростя, але гуцулки не скаржаться, вона дає заробіток сімейству, яке ще має і свою зелену садибу для туристів.

КВІТОЧКИ ЗАМІСТЬ ЗІРОК

Зелений туризм – дуже поширений саме у Карпатах: корисне повітря, не спаскуджене цивілізацією, чудові краєвиди, екологічно чиста їжа – приваблюють численних українських і зарубіжних туристів. Тож не дивно, що нашу журналістську команду поселили у триповерховій садибі «Еко-Карпати», у невеличкому містечку Кути. Більшість господарів дбають не тільки про цілющі повітря та їжу, а й про блага цивілізації: всі поважні садиби мають душ і теплу воду, басейн-сауну, більярд, тренажерний зал, дитячу кімнату, бар-ресторан, WI-FI...

Наше житло цілком відповідало цивілізаційним вимогам, а ще господар Григорій Том'юк розповів, що нині садиби, як і готелі, мають свою кваліфікацію. Але якщо готелі відрізняються кількістю зірок, то садиби в Україні – кількістю квіточок. Однак, на відміну від готелю, що може бути

п'ятизірковим, тут присвоюється не більше трьох квіточок.

А ще «триквіткові» «Еко-Карпати» – це справжній музей народної творчості: повсюди ввішені роботи майстрів народних мистецтв з усього світу: від вирізьблених з дерева витворів до опудал тварин. Є навіть неве-

ликий кенгуру, що охороняв вхід до нашої кімнати. Для подібних цікавинок виділене навіть окреме приміщення, що перетворилося на музей. За 15 років існування садиби Григорій назбирав кілька тисяч виробів, усі важко порахувати.

Кути – затишне гірське містечко з населенням понад 4 тисячі людей, має навіть свою Ратушу, і ще на початку XVIII століття отримало магдебурзьке право. Є тут дві церкви, костел, вірменський храм. Існували, очевидно, й си-нагоги, адже до війни була велика

єврейська діаспора, котру знищили нацисти – понад 2 тисячі осіб.

А ще місто один день було столицею Польської Республіки: 17 вересня 1939 року тут засідали уряд і президент, коли Німеччина окупувала майже всю Польщу (разом із СРСР). Звідси польські можновладці через Заліщики емігрували до Румунії. У Кутах бували Франко, Драгоманов, Стефаник, Леся Українка, тут народився засновник гурту «Смерічка», музикант Левко Дутківський.

СТЕЖКАМИ «ТІНЕЙ ЗАБУТИХ ПРЕДКІВ»

Загалом, українські митці дуже любили бувати саме у цій частині Карпат, а найбільше їм припало до душі село Криворівня, що розташоване на території Верховинського району, сусіднього з Косівським. У Криворівні постійно відпочивали Франко і Грушевський, жили Михайло Коцюбинський і Гнат Хоткевич, гостювали

то втручалася в кінопроцес, радячи Параджанову, як треба зробити, аби це було по-гуцульськи.

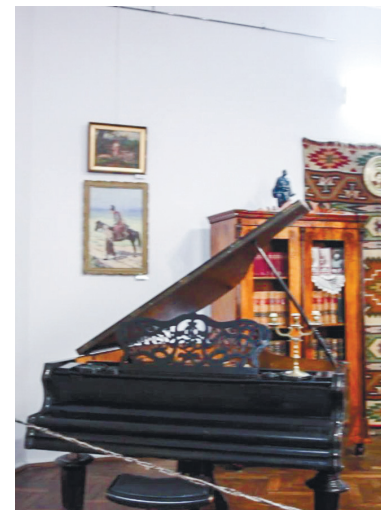
Криворівня також відома своїм храмом і його настоятелем. Церква Різдва Пресвятої Богородиці датується ще 1719 роком і, за словами отця Івана Рибарука, вона єдина дерев'яна в Україні, що ніколи не закривалася та не перетворювалася на якийсь музей. Сам Іван – справжній патріот України, він із парафіянами активно допомагає бійцям на фронті. А ще – священник ліберальних поглядів, він дозволив групі зайти за іконостас, в тому числі й жінкам. За його словами, раніше у церкві були дякони, і це цілком нормально. Як нині модно казати, отець виявився прихильником гендерної рівності.

Ще в Криворівні є музеї двох видатних українців. Один – нещодавно відкритий – Михайла Грушевського, неподалік від місця, де мав літню резиденцію перший очільник Української Держави. А ось другий – це збережений будинок Василя Якіб'юка, тут щоліта з 1906 до 1914 року відпочивав український класик. З 1960-го функціонує експозиція у 5 кімнатах, де збереглися речі, якими користувався письменник: ліжка, лавка, стілець, столик...

МІСЦЯ МАЛАНКИ ТА ЗАСНОВНИКА ХАСИДИЗМУ

Попри те, що Кути адміністративно належать до Косівського району Івано-Франківщини, зв'язки містечка набагато тісніші з сусідньою Вишневою Чернівецької області. І тут немає ніякого парадоксу: до Косова – з десяток кілометрів, а до Вишніці – рукою подати, відразу за річкою Черемошем – два кілометри. Тож ми завітали й до знаменитого своїм коледжем і ремеслами райцентру Буковини.

Навчальний заклад був створений ще 1905 року, насамперед, для українського (русинського, як тоді казали) населення регіону. Наразі там навчають художньої обробки дерева, металу, вишивки, моделювання і конструювання одягу, образотворчого мистецтва. А найбільшої слави зажив музей закладу, де зібрані найкращі курсові й дипломні роботи випускників – витвори мистецтва. День захисту робіт випускників – свято для мешканців міста, коли

студенти привселюдно презентують свої напрацювання, часто унікальні речі.

Село Виженка, що неподалік від райцентру, нині стало місцем паломництва хасидів з усього світу. Тут відбувалося становлення засновника цієї течії – Баал Шем Това – Бешта (1698–1760). Щодня він ходив до річки Виженка для омовіння, і, за легендою, якимось тут на нього зійшло осяяння, внаслідок чого і з'явилася нова релігійна течія в іудаїзмі. Нині тут – міква (тобто місце омовіння для євреїв) і висить таблиця, що нагадує про Бешта.

А ще район відомий на всю Україну святкуванням Маланки: саме у Вашківцях відбувається найвідоміша Перебір'я. 13–14 січня по селу розгулюють численні вертепи, учасники якого перебрані в одязі різних історичних та сучасних відомих персонажів, а в середині дня – веселий, кумедний парад, де глядача можуть для сміху облили водою. Цього дня за враженнями сюди приїжджають сотні й тисячі туристів, аби насолодитися веселою народною традицією.

Півроку тому у двох кімнатах місцевої бібліотеки відкрився музей, присвячений тутешній Маланці. Зібрано близько 200 експонатів, з них – 40 костюмів. Зокрема, Кози, Маланки, Діда з Бабою, Цигана, Ведмеда, вашківцької Багачки і Букшандера. Як нам розповіли, знамениті маски виготовляються переважно з пап'є-маше і силікону. А взагалі, традиція вашківцької Перебір'я сягає часів Австро-Угорщини.

Курбас, Маковей, Кобилянська, Леся Українка та багато інших. А Сергій Параджанов знімав тут «Тіні забутих предків», розташовався тоді, щоправда, у сусідній Верховині. Нині в його колишньому помешканні створено музей, з якого і розпочалося знайомство преси з цим гірським районом.

Засновано музей 2000 року. В цій хаті не тільки жила творча група, а й проводилися зйомки. Зокрема, відомий епізод, де герой Миколайчука сидить «повінчаний» ярмом з другою дружиною по фільму (це ярмо і досить висить на стіні в хаті). Насправді, серед гуцулів такої традиції не існує, і деякі місцеві навіть злегка образилися, але Параджанов пояснив епізод тим, що це його режисерське образне розуміння весілля Івана з некою жінкою.

Утім, найбільше картину знімали в Криворівні, в гуцульській граді, що нині стала музеєм, а колись, до Параджанова, тут бували Франко, Коцюбинський, етнограф Гнатюк... У 1964 році ця будівля стала садибою головного героя «Тіней». Тоді ця хатина належала Парасці Хрук, котра прожила 102 роки. Як розповіла екскурсовод Василина Зеленчук, попри чималий вік її бабці, та час-

ПРО «КУМЕДНЕ» У ТЕАТРАЛЬНОМУ СВІТІ МАЙЖЕ ВСЕРІОЗ

Київська академічна майстерня театрального мистецтва «Сузір'я» збагатила свій репертуар виставою за п'єсою Марселя Мітуа «Дивний світ театру». Схоже, що митці вирішили дати відповіді на запитання, які є сутю театральними, тобто такими, що турбують представників цієї сфери та її глядача, призвичаєного і причарованого театром назавжди.

Всі учасники вистави на чолі з режисером-постановником та сценографом Володимиром Борисюком перейняли такими проблемами: «Лицедійство – дар чи прокляття? Театр – гра чи служіння? Де межа між актором і його роллю?» Але на ці запитання митці обіцяли відповідати весело, керуючись словами древніх: «повчай, розважаючи».

Мабуть, у них це й непогано виходить, бо публіка в залі час від часу вибухала сміхом, що межував із реготом зачепленої до глибини душі натури, яка чула і бачила на сцені те, що є для неї не лише близьким, але й болючим до нестями.

Вистава – дуже лаконічна спроба розворушити почуття глядача-театрала, адже триває понад годину і зовсім не втомлює увагу тих, хто в залі. Скоріше навпаки, бо ж після перегляду залишається відчуття «недоспраги», яке не лише провокує на роздуми, але й породжує бажання прочитати, якщо досі його не знав, – твір Марселя Мітуа.

Леся САМІЙЛЕНКО

Гра акторів була такою щирою, що здавалось, кожен із них грав якщо не самого себе, то хоча б усе те, що турбує його в цьому дивному і непростому театральному світі відтоді, коли у нього потрапив і вирішив служити в театрі.

І Сюзанна у виконанні чи прочитанні заслуженої артистки України Тетяни Куліковської, і Жан, у ролі якого виступив актор Антон Вахліовський, і Ніколь у розумінні і втіленні актриси Зоряни Цвик – були просто уособленням таких споконвічних театральних проблем, як мстивість популярності, закулісні інтриги, сплеск таланту і розчарування. Та були й аплодисменти, квіти і все інше, що робить світ театру солодким і водночас терпким та гірким, але гіпнотично привабливим для людей, які не можуть без нього жити.

А безпосередня участь у виставі драматурга Сергія Коршикова, що з'являється в ролі актора, котрий додає роз'яснення деяких моментів у стосунках між персонажами та й грає роль автора дуже виразно і переконливо, – надає виставі якогось навіть трохи креативного смаку. І справді, чим можна здивувати й розчулити публіку, котра знає дорогу до столичного «Сузір'я», з якого починали кращі з кращих акторів нашої сучасності, свого часу ще нікому не відомі, вже не кажучи про знаменитість і затребуваність, шліфували свою майстерність і розвивали талант поруч із тими, хто вже мав усі складові їхнього майбутнього успіху. Мабуть, неспроста незмінний художній керівник цього театру, народний артист України Олексій Кужельний так назвав своє дітище ще тоді, коли воно лише розправляло крила на театральному полігоні столиці.

А ще у цій виставі є нюанс, котрий відразу викликає запитання. В анонсі сказано, що вона йде російською та українською мовами. А як це є, можна лише почути і побачити, бо так вирішили здивувати глядача творці дійства.

Поетико-музичний перформанс під назвою «IDEALISM 1» відбувся на сцені Малої опери 12 травня. Подія, організована за підтримки «Дикого театру», зібрала любителів синтезу мистецтв під одним дахом.

Єлизавета ТАРАСОВА

В основі мистецької програми – вірші поетеси з Харкова Настасії Мілевської, які вона зачитала з великою душевністю та глибиною. Молода українська поетка підкорює публіку власною щирістю та уні-

Настасія Мілевська

НЕДИКІ В «ДИКОМУ...»

Лена Ребрик

кальністю не лише у багатьох містах України, але й за кордоном. Так, нещодавно вона презентувала свою першу збірку PSI – у Грузії.

Коли розпочався концерт, Настасья вийшла боса на сцену, цим підкреслюючи свою «оголену творчість», яка потужним струменем енергії лилася з її уст. Поезія дівчини – неординарна, гостра, часом провокативна. Тема смерті, яка пронизує її творчість, – не ода песимізму, а навпаки – вчить цінувати кожен хвилину життя. Також привернули увагу вірші, присвячені війні та миру, які прозвучали як ніколи актуально. Легка, наче пташка, рудоволоса красуня не стримувала своїх емоцій, тому всі її рухи були органічними та співзвучними з поезією. Мабуть, не випадково образ птахів наскрізною лінією простежується у творчості поетки. Часто здавалось, що дівчина сама ось-ось злетить у повітря, так вона зачарувувала словом і виконанням.

Вірші складно слухати більше години, тож музичний супровід – обов'язкова складова такого типу перформансу. Музична команда концерту – це мікс людей із різним досвідом та вміннями – з одного боку, і різними інструментами – з іншого. Лена Ребрик

(вокал/клавіші) – імпровізаторка з Києва, що створює музику завдяки інтуїції – спонтанно. На концерті прозвучали її пісні різними мовами, а також саундтреки з вистави «Дикого театру» «Том на фермі», де Лена працювала як композитор.

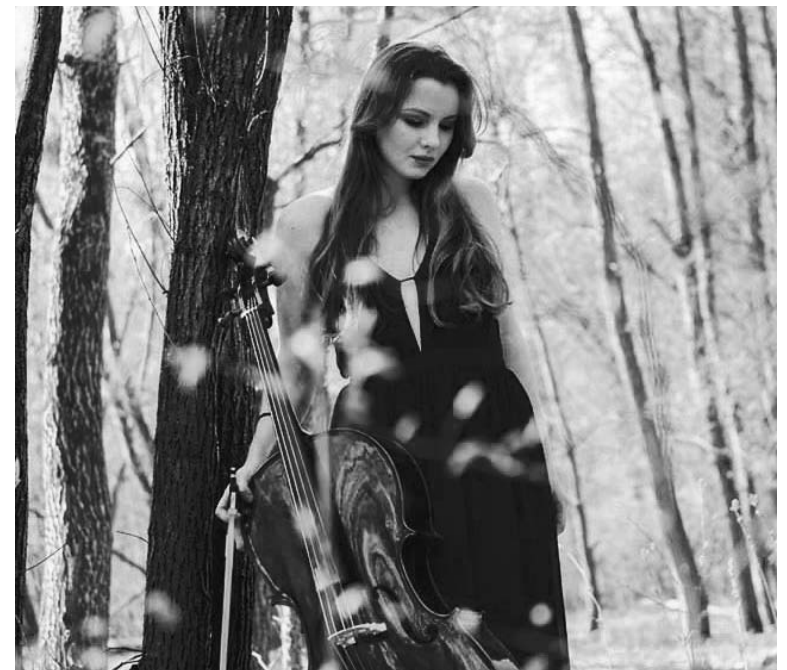
У рамках концерту Лена Ребрик уперше виступила у творчому тандемі з Анною Глухенькою – віолончелісткою, скрипалькою, акторкою театрів «Золоті ворота» і «Дах». Такий експеримент був досить вдалим, дівчата підсилювали та доповнювали одна одну. На гітарі акомпанував музикант і актор Юрій Кулінич. А учасник гурту «Шпилясті кобзарі» Сергій Потієнко виконував твори на бандурі.

Неординарне поєднання музичних інструментів, авторської музики та віршів змусили відчувати, що «Ідеалізм» – не забута філософська концепція, а спосіб бачення та мислення цієї творчої групи. На думку учасників мистецького проекту, в основі речей та явищ нашого життя лежить саме ідея, а не матерія. Оче-

видно, тому і поєднали на одній сцені різними мовами різні мистецтва, які злилися в одне захопливе дійство.

Виступ цілої когорти артистів був чарівним, глибоким, живим, відкритим, але зовсім не диким. Здивувало те, що цей проект не збігається з концепцією «Дикого театру», який завжди провокує своїми постановками. Засновниця та продюсер театру Ярослава Кравченко так пояснила ситуацію: ««Дикий» підтримав «Ідеалізм» після того, як Лена Ребрик написала всю музику для «Тома на фермі». Ми знайомі кілька років, я раніше була на концертах Ребрик/Мілевської. Вони дуже щирі, емоційні і драматичні. Можливо, не надто дикі, але інколи дикість для XXI століття – просто прийти і розслабитись, без провокацій».

Тож, підсумовуючи сказане, можна стверджувати, що експеримент «Дикому» вдався. Можливо, зважаючи на успіх, театр поступово розширюватиме орієнтири та ще збільшить свою аудиторію.

Анна Глухенька

«ОПЕРА ЄВРОПИ» У КИЄВІ

Ще не встигли розібрати всі майданчики на вулицях Києва після «Євробачення 2017», як у столиці відбувся ще один, не менш масштабний захід – Міжнародна конференція «Опера Європи – 2017».

Єлизавета ТАРАСОВА

Дійство, яке відбулось уперше в Україні, розпочалося 18 травня. Протягом трьох днів представники театральної спільноти обмінювалися досвідом, контактами, дискутували та домовлялись про майбутні проекти. Захід, ініційований Київським національним академічним театром оперети, організували в рамках проекту «Мистецтво, що об'єднує» – за підтримки Міністерства культури, Київської міської державної адміністрації та Департаменту культури (виконавчого органу КМДА).

«Сьогодні ми приймаємо мистецький захід у форматі високої музики, який має потужні традиції, як у Європі, так і в Україні. До участі у цьому великому музичному форумі «Опера Європа» залучені керівники багатьох театрів України, бо ми маємо глибинну традицію видатних виконавців і добру традицію самого формату музичних театрів опери і балету. Ми пишаємось видатними іменами наших оперних митців – Крушельницької, Козловського, Гмири, Солов'яненка, Лифаря та багатьох інших», – зазначив під час свого виступу міністр культури України Євген Нищук.

Першого дня на конференції відбулось урочисте вручення сертифікатів про членство в Асоціації «Опера Європи»: генеральному директору – художньому керівнику Київського національного академічного театру оперети Богданові Струтинському, директору Національного театру опери і балету Петру Чуприні та його заступнику Анатолію Кожуховському. Їх вручив директор Асоціації «Опера Європи» Ніколас Пейн. «Європа – це більше, ніж Європейський Союз. Я вірю, що культура може нас об'єднати...» – зауважив пан Ніколас.

Гостей із 29 країн Європи, а це близько 200 учас-

ників, вітали і представники керівництва міста у колонній залі КМДА. Заступник київського міського голови Ганна Старостенко побажала всім учасникам конференції плідної співпраці.

Завершився перший день неймовірним концертом, режисером якого був співорганізатор конференції Богдан Струтинський. «Для нас – це визначна подія, особливо для музичних театрів. Сподіваємось, що це дасть новий коридор для співпраці», – зазначив пан Богдан.

Концерт Національної опери України «Bravo, l'Operette!», що відбувся на сцені театру оперети, – став візитівкою України на цій конференції. Програму заходу, який складався з двох частин, сформували з кращих номерів

найпопулярніших вистав театру. У виконанні солістів Національної оперети України прозвучали арії з оперет Імре Кальмана, Ференца Легара, Йоганна Штрауса, також арії та каватини з опер Джузеппе Верді, Джоаккіно Россіні.

У другій частині учасники конференції та глядачі почули у виконанні артистів українські пісні, арії з мюзиклів та сучасні музичні композиції. Оскільки 18 травня світ відзначав ще й День вишиванки, то українські композиції додали колориту та якнайкраще презентували Україну перед світовою спільнотою.

Особливою гостею конференції, яку побачили того вечора на концерті, була дочка Імре Кальмана – Івонн Кальман.

Протягом наступних двох днів конференції, котра 20 травня продовжилась у Національному театрі опери і балету, а 21 травня – знов у театрі оперети, відбулась низка дискусій, обговорень на актуальні театральні теми: «Культурні політики: будуюмо мости», «Авторські права», «Онлайн засоби промоції театру», «Міжнародне співробітництво: копродукція, гастролі», «Цифрові платформи промоції мистецтва», «Фандрейзінг. Найкращі практики», «Креативність в Україні сьогодні. Діалог між композитором та авторами». Третього дня на конференції відбулось прослуховування для українських оперних співаків.

Тож є сподівання, що результати українсько-європейської культурної співпраці після цієї конференції збільшаться в рази.

На фото концерт «Bravo, l'Operette!»

15 та 16 травня у київському Будинку актора було людно. Там зібралась театральна молодь, щоб почитати вірші – взяти участь у Всеукраїнському конкурсі професійних читців імені Івана Франка.

Організатором заходу є Національна спілка театральних діячів України, за підтримки Міністерства культури України.

Щороку в Києві на конкурс збираються усі охочі актори та студенти театральних вузів, щоб позмагатись і продемонструвати своє бачення творчого спадку Івана Яковича.

На відкритті дійства голова НСТДУ Богдан Струтинський зазначив: «Цей конкурс покликаний утверджувати національну гідність кожного українця – через слово, через думку великого Франка».

До складу журі цього року увійшли провідні діячі культури України: голова журі – Богдан Струтинський, голова Національної спілки театральних діячів України, Олена Воронько – начальник відділу театального мистецтва і кінематографії управління сценічного і візуального

«Мовна проблема з кожним роком загострюється все більше і більше: якість мовлення, культура мовлення, культура показу робіт і робота над ними режисерів чи викладачів – це питання дуже важливі. Тексти вибрані цікаві, та не всі вони прозвучали по-сучасному, а Франко, Леся Українка, Шевченко – вони надсучасні...» – зауважила викладачка сценічної мови та членкиня журі Любов Підлісна.

Водночас пан Василь Неволов відзначив: «Позитивний момент – розлога географія конкурсантів: Біла Церква, Дніпро, Запоріжжя, Івано-Франківськ, Київ, Львів, Харків. Тож, як бачимо, представлені різні школи – це тішить. Тішить також широка амплітуда у виборі творів...»

Незважаючи на прискіпливість журі, яке висловило багато критичних зауважень та побажань, – найкращим читцем цього року стала Ольга Довгас з Івано-Франківська (студентка III курсу Прикарпатського національного університету імені В. Стефаніка). Друге місце посіла Марія Заниборщ, студентка III курсу Київського національного університету

У ПОШУКАХ «СВОГО» ФРАНКА

Нагородження учасників

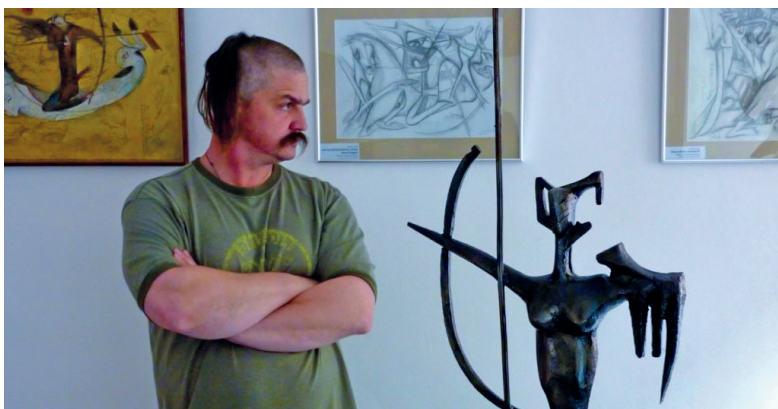
мистецтва Міністерства культури України; Василь Неволов – професор, театрознавець, заслужений діяч мистецтв України; Любов Підлісна – заслужений діяч мистецтв України, доцент, професор кафедри сценічної мови Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. Карпенка-Карого і Тетяна Стебловська – актриса Київського академічного Молодого театру, народна артистка України.

Звісно, перед такими метрами театральної справи може розгубитися навіть професійний актор, однак учасники конкурсу (а їх було лише чотирнадцять) вразили своєю наполегливістю. Перед оголошенням результатів журі відзначило, що конкурсанти мають гарний смак та вибрали хороші твори. Проте не всім вдалося донести основну думку того чи іншого твору, і на те було декілька причин: слабкість голосів, незавершений аналіз твору, несучасне прочитання.

театру, кіно і телебачення імені І. Карпенка-Карого, яка майстерно виконала уривок із повісті «Захар Беркут». Третє місце між собою розділили Надія Агеева (студентка V курсу Національного університету культури та мистецтв) та Сергій Собержанський (артист Запорізького академічного українського музично-драматичного театру імені В. Магара). Гран-прі виборола студентка III курсу КНУКіТ імені І. Карпенка-Карого Анастасія Пустовіт – з уривком із поеми «Великі роковини». Спеціальний диплом журі «За композиційне розкриття твору» отримала Катерина Семенченко з Харкова.

Підсумовуючи результати конкурсу, голова НСТДУ Богдан Струтинський зазначив: «У результаті цих читань у нас виник проект: ми будемо проводити майстер-класи зі сценічного мовлення від Спілки театральних діячів України і їздитимемо з ними по регіонах».

Єлизавета ТАРАСОВА

«Ми просто йшли. У нас нема зерна неправди за собою», – ці слова Тараса Шевченка може повторити, озираючись на пройдений шлях, український скульптор Руслан Найда.

Про духовність і безкомпромисність його творчості, про право художника бути самим собою, про особливий поетичний світ Найди говорили на відкритті його виставки «Метаморфози матерії» у виставковій залі «Культурфорум» – у старовинному соборі Святого Томаса в німецькому місті Зоест (Вестфалія), 7 травня 2017 року.

На виставці були представлені два художники – французький живописець Патрік П'єрарт і український скульптор Руслан Найда. Близько двохсот відвідувачів заповнили залу собору, де відбувалося відкриття виставки під звуки органної музики. До слова, органна композиція (органіст Вольф Каліпп) мала назву «Імпровізація на тему картин і скульптур виставки».

Колористичний звук великомасштабних полотен Патріка

П'єрарта – і класичний, і одночасно сучасний – органічно вписався у високу залу собору. Роботи Патріка заворожують незвичайним живописним рельєфом. І сам Патрік – фантаст і фантазер – художник яскравий, виразний, ніби сам випромінював світло у цьому вібруючому кольоровому просторі.

Мені припала до душі одна його робота – «Ноктюрн» (123x141см): скільки ніжності й піднесення в

його нічний хмарі, яка вгрузає в холоднуватий металевий блиск конструкції! Картина неймовірно чутлива. Художник привіз із Франції, точніше з Країни Басків, – кілька десятків прекрасних великих робіт, де він експериментує зі світлотінями. Він – справжній професіонал. В наш час, час торжества дилетантизму, – таке зустрінеш нечасто...

Скульптури в соборі викликали такий ажіотаж,

на Найди заслугоує, звісно, на окрему розмову, яку в невеликій рецензії важко розгорнути. Проте на відкритті виставки – у своїй промові-лаудації – мистецтвознавець Клаус Костерс говорив про скульптури Руслана Най-

стри образотворчих метафор. А є Найда – не схожий ні на кого, обдарований величним талантом скульптора, який ніколи не відходить від сьогодення, але створює дивовижно гарні поетичні образи.

Його світ – світ воїнів, співців давнього епосу, світ козацьких легенд і світ сьогоднішній. В його скульптурах – характер нашої епохи. Роботи цього скульптора часом такі трагічні («Кінь місячного сяйва»), що, буває, серце розривається. Коли вдвляєшся – вони здатні проникнути у найвіддаленіші закутки душі й нагадувати час від часу: в Україні – біда, туди прийшов ворог, там вбивства і страждання...

Скульптура Руслана Найди

ди як про диво-дивне, про те, що його роботи неймовірно та неочікувані для глядача, що український скульптор не перестає дивувати творчою мудрістю.

А мені у приватній розмові перед відкриттям виставки Клаус Костерс сказав так: «Я передивився багато робіт Руслана Найди. Він у творчості не зраджує собі, як Лютер: тут стою і не можу інакше». Його мистецтво – справжнє мистецтво, і хай би він і далі так відчував, що «я тут стою і не можу інакше». Це його моральний постулат, його біль, його радість, висловлені у скульптурі... А я у відповідь переклала йому німецькою рядок поезії Шевченка: «Ми просто йшли. У нас нема зерна неправди за собою». Так насправді можна сказати про цього українського скульптора, озираючись на його життя і творчість.

На відкритті було в той день шумно і святково, співали українські, німецькі та французькі пісні, багато спілкувались. Наприкінці президент мистецького товариства Зоеста, організаторка виставки Інґа Шуберт-Хартман сказала, що уроки живопису і скульптури з Франції і з України важливі для усього сучасного мистецтва. Адже це, врешті решт, – мистецтво людяності, заповідні місцини почуттів, де душі спілкуються напроям – без слів. І якщо є у живопису і скульптурі якась призначення, то, можливо, воно в цьому!

Тетяна КУШТЕВСЬКА,
письменниця, Зоест, Німеччина

«МИ ПРОСТО ЙШЛИ...»

що навколо українського майстра зібрався цілий натовп глядачів, які прагнули спілкування з ним. Робіт було дев'ять. «Змієборець» – ніби вікно в минуле і в майбутнє водночас. Ти поринаєш у нього, як у сон, як в інше життя, де надія на перемогу добра над злом не дає тобі зневіритися, опустити руки, розчинитися в байдужому натовпі...

«Вігер» – дивовижна скульптура, яка з усіх боків різна, мов чарівний кристал. Найда ніби довго-довго носив у собі цей вітер, увібрав його в себе – весь разом, зі степом і вершником, – потім випустив, як птаху з клітки, у свою скульптурну композицію. Скульптор – як чарівник, який створює диво з аморфної маси. Скульптура «Тінь вождя» нагадує нам про небезпеку, коли підіймаються з пекла темні сили зла... «Степовий воїн» відправляє глядача у світ мрії, він приворожує поезією і благородством. Роден казав, що, створюючи скульптуру, він відтинає від каменя все зайве. Найда не відтинає зайве, а дивиться і знаходить сюжети в самому дереві і «визволяє» шедевр із полону матеріалу.

Такі його дерев'яні скульптури, а скульптури з металу – важкі й легкі одночасно – нагадують мені от про що: є в літературі розподіл на поезію і прозу. І в художників є свої прозаїки та свої поети, май-

ОСЯГНЕННЯ УКРАЇНИ: РАННЯ ГРАФІКА ВОЛОДИМИРА ІВАНОВА-АХМЕТОВА

Володимир Іванов-Ахметов – один із найвідоміших сучасних українських графіків, автор творів несподіваних, парадоксальних, захоплюючих, а то й скандальних, свого роду візуальних паралелей (не ілюстрацій!) до Камю і Габрієля Гарсія Маркеса. Славна «Сповідь друга», «Київ за вікном майстерні», «Розповіді про анатомію людини», «Клаптева ковдра»... З'являючись на виставках, кожна з цих літографічних серій викликала інтерес і ставала подією.

Оксана ЛАМОНОВА

«Сутінки». Із серії «Сад на вул. Сошенка, 33». 1985. Папір. М'який лак. Акваінта

Але спочатку, вибачте за тавтологію, був початок, самий-самий початок: Башкирія, Уфа, служба в армії в м. Остер на Чернігівщині – й ухвалене там рішення навчатися, жити й працювати в Україні. А далі були Київський державний художній інститут (теперішня Українська академія мистецтв) – майстерня В. Чебанника і творчі майстерні Академії мистецтв СРСР під керівництвом М. Дерегуса.

При тому свій власний «український простір» Володимир Іванов-Ахметов відкривав поступово – і не так відтворював, як створював. Відбувався – дуже суворий і досить суб'єктивний – відбір, наслідки якого, однак, виявилися надзвичайно цікавими.

Звичайно, знайомство з «другою Батьківщиною» супроводжувалося подорожами. Творчим свідомством цього є, наприклад, серія «Літо в Кам'янці-Подільському», представлена в НХМУ малюнком «Костел» (1983). Дуже виразною є вже сама манера виконання – свого роду компроміс між

графікою та живописом, коли туш (брунатна та чорна) застосовується здебільшого як рідка фарба, а жовтуватий папір додає до загального колориту ще один, власний відтінок. Одночасно малюнок прекрасно передає настрої «розпеченого» літнього дня.

Але, можливо, найцікавішою особливістю «Костелу» (до речі, це Тринітарський костел, або церква Святого Йосафата) є поєднання «вічного» і «тимчасового» як рівноцінного, причому йдеться саме про поєднання, а не про двозначне зіставлення. Отже, є вічні літні хмари. Є прекрасний бароковий костел. І є знак «Проїзд заборонено» на бруківці перед ним і телеграфні стовбури трохи подалі. Можна було б «вибити» з цього фотофакту іскру іронії або навіть дещо пафосну асоціацію на тему «дорога до храму». Але молодий художник цього не робить. І справа не в тому, що стовбури і горезвісний знак (який, най-

імовірніше, означає «пішоходну зону», цілком логічну в центрі стародавнього міста-музею) здаються йому «невинними». Скоріше вже вони здаються... цікавими. Пізніше та ж сама «увага до цікавого», доповнена особливою чуйністю та смаком до парадоксального й абсурдного, стане основою «Сповіді друга» (1987–1997).

Що ж до Києва, то він, імовірно, осягався спочатку через М. Булгакова, адже першою посправжньому помітною роботою Володимира Іванова-Ахметова була серія літографій за мотивами роману «Біла гвардія» (1984). Свідомство успіху, серед іншого, – і її надходження до збірки Державної Третяковської галереї. У фондах Національного художнього музею України зберігається лише одна з літографій до Булгаківського роману – «Страх».

«Страх» – дуже характерний і виразний приклад книжкової графіки 1970–1980-их років. Це не ілюстрація у традиційному розумінні цього слова, а саме «літографія за мотивами», авторська, суб'єктивна, хоча джерелом її образів є все ж таки текст Булгакова. Прийом поєднання на площині аркушу кількох різних просторів також є типовим для згаданого періоду. Певною мірою він пов'язаний із так званою монтажною графікою, але відчуття достовірності, навіть документальності того, що відбувається, Володимир Іванов-Ахметов досягає за допомогою своєрідних і, так би мовити, типово авторських «документів» (подібних до знаку «Проїзд заборонено» в «Костелі»). Це «зроблені в різні часи вісімнадцятого року рукою Ніколки тушішко та сповнені найглибшого сенсу і значення» написи на кахляній пічці.

Утім, загальна композиція літографії цілісна, логічна і, якщо придивитися уважніше, ретельно продумана. Усі її простори – це фактично грані одного кристалу, просто побаченого під різними кутами, і кристал цей – маленька затишна ідальня у квартирі Турбіних. Укритий снігом Олексіївський (тобто Андріївський) узвіз, на вигинах якого неважко впізнати силуети Андріївської церкви, Замку Річарда Левове Серце і Турбінівського (чи Булгаківського) будинку № 13, – це завіконний пейзаж, просто «ширше розгорнутий і побачений згорі». У нижній частині літографії – стіл під білою накрахмаленою скатертиною, за яким зібрані Олексій, Ніколка з гітарою та Олена. А ще є «великі плани» окремих деталей – та сама кахляна пічка з написами й величезний самовар, у якому, точно за Булгаківським текстом, відбиваються «три спотворених турбінівських обличчя».

Власне, слово «Страх», яке стало назвою аркушу у відповідному уривку з «Білої гвардії», нібито й не трапляється. Немає його буквального, образного відтворення й у самій літографії (адже це ілюстрація буквально до перших

Є у Києві таке прекрасне й дещо загадкове місце – Кинь-Грусть – Покинь-Сум. Дещо дивне це словосполучення, за легендою, придумане під час прогулянки захопленою Катериною ІІ. Подібні назви справді були популярними в «галантному столітті» (згадати хоча б славетне Сан-Сусі – «Без турбот» – та численні «Відрадині»). Пізніше тут будували заможні дачі, тому Кинь-Грусть дістала ще й іншу, більш буденну і приземлену назву – Дача Кульженка. А ще пізніше (як і зараз) у вілліх старих дачок розташувалися аспірантські майстерні КДХІ (УАМ). Отже: старі дерева, старі будинки, тиша, творчість...

«Сад на Сошенка, 33» називають і триптихом, і серією. А ще – це зізнання у коханні, щемливий спогад, медитація: усе відразу. Незважаючи на кришталеву ясність сюжетів, офорти сповнені заворужливою, мерехтливою таємницею. Підвіконня, скляна, а, може, й просто блискуча ваза, у поверхні якої відбиваються екзотичні заокеанні мушлі та звичайні місцеві равляки («Мокрий день»). Або «Ляльки Ігоря»: знов-таки – вікно, але тепер – у непроглядну темряву, а на підвіконні – ціла армія маленьких гро-

«Костел». Із серії «Літо в Кам'янці-Подільському». 1983. Папір. Брунатна і чорна туш

сторінок роману, теми та образи якого ще тільки розкриваються перед читачем і глядачем). Є ліричний зимовий пейзаж, є затишна «побутова сцена», є кумедні або іронічні деталі. Те, про що намагаються не говорити і навіть не думати, але постійно думають і все ж таки говорять, лише насувається. І не випадково самовар – символ тепла й затишку, кумедне та усім знайоме домашнє криве дзеркало – розростається до таких фантастичних, моторошних розмірів, нависаючи, тяжіючи над зовсім маленькими постатями героїв. А навколо – за стінами, які здаються тонкими, немов папір, – порожнеча, біла безодня...

А наступного року виник триптих «Сад на вулиці Сошенка, 33».

тескних фігурок. За бажанням, у них можна впізнати героїв «Острова скарбів» – Сільвера з папугою на плечі, Сліпого П'ю... Але ключове слово тут – саме «за бажанням», оскільки ці одночасно кумедні й моторошнувати істоти так само можуть бути героями зовсім іншої історії, відомої хіба що загадковому Ігорю – їхньому володарю, а, можливо, – і творцю.

І нарешті – офорт третій, найбільш ліричний – «Сутінки»: будинок, веранда із характерним частим переплітанням, старі соśni на другому плані, старий сад – на першому. Квітів немає: вже або, ймовірніше, ще. Квіти – лише мрія: дерев, будинку, сутінків, і мрію цю вітер відносить у весняне небо, яке повільно темніє...

«Страх». Ілюстрація до роману М. Булгакова «Біла гвардія». 1984. Папір. Кольорова літографія

Відому вже декільком поколінням пісню «Гуцулку Ксеню» дуже часто можна почути не лише від старших людей, але й від старших маленьких діточок, які не так давно побачили світ, а вже знають цю чудову композицію. Її створив відомий український композитор Ярослав Барнич (1896–1967).

Багато було суперечок щодо авторства цієї пісні, але нарешті науковці й музикознавці, які ґрунтовно досліджують творчий шлях митця, довели, що слова і музика належать саме Я. Барничу. Звісно, не лише «Гуцулка Ксеня» присутня у творчому доробку композитора, є і оперети: «Дівча з Маслою», «Шаріка», «Пригода в Черчі», хоріві й симфонічні полотна, камерно-інструментальна музика, твори для фортепіано, відомі пісні-танго, як-от «Ох, Соловію», «Чи тямийш?», «Ще раз», «О, гарна крале», «Киптар», численні обробки тощо.

Ім'я Ярослава Барнича дуже довго замовчувалося. Так склалося життя композитора, що він змушений був виїхати за кордон. Звісно ж, цим скористались особи, які були зацікавлені, щоб на творчість композитора було накладено табу. Окремі твори Барнича навіть незаслужено привласнювали інші «автори», а деякі, на жаль, зникли безслідно...

Композиторська спадщина Ярослава Барнича невелика. Та завдяки Людомиру Філоненку, активному музично-просвітницькому діячеві, доктору філософії, завідувачу кафедри музикознавства та фортепіано Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, члена Національної спілки композиторів України, північного музикознавця в галузі української музики – було віднайдено понад 70 творів митця. Власне, Людомир Філоненко нині дуже активно займається дослідженням творчості не тільки Ярослава Барнича, але й Михайла Вербицького, Василя Барвінського, Михайла Гайворонського, Михайла Завадського, Арсена Річинського, Михайла Тележинського та інших. Завдяки його зусиллям у 2016 році світ побачив навчально-методичний посібник «Ярослав Барнич. Вибрані твори» (видавництво «ПОСВІТ», Дрогобич).

Ця збірка приурочена до ювілею композитора. 2016 року українська музична спільнота відсвяткувала 120 років від дня народження митця, а у 2017-ому готується до відзначення 50-річчя від дня пам'яті Ярослава Барнича. До згаданого навчально-методичного посібника увійшли маловідомі твори для широкого кола шанувальників музичного мистецтва українського композитора. Тут ми можемо побачити жанрове розмаїття творів митця, а це пісні-танго, хоріві твори, фортепіанні композиції, а також пісня «Гуцулка Ксеня»

У ПОЛОНИ МУЗИКИ ЯРОСЛАВА БАРНИЧА

в декількох аранжуваннях відомих українських композиторів, зокрема, Євгена Козака, Василя Якуб'яка (Панчишина), Степана Целюха, Володимира Шлюбіка. Вступну статтю написав редактор-упорядник Людомир Філоненко. Власне, його цікавий біографічний та аналітичний екскурс у творчість композитора Барнича і дає нам унікальну можливість дізнатися нові й цікаві факти про митця.

Відзначимо і саму обкладинку видання. Напрочуд оригінальний задум та дизайн дає можливість не лише побачити портрет самого композитора, але й на тлі обкладинки – рукопис одного з творів Барнича, а також декілька рідкісних світлин із життя композитора. А саме: зображення Гуцульського ансамблю пісні й танцю, яким керував композитор (1940), фото, де Барнич із гімназистами у Коломиї (1911), світлина камерного оркестру Учителівської семінарії сестер Василіанок у Станіславі (1932–1933) та інші рідкісні фотоматеріали, завдяки яким ми можемо побачити та уявити життєвий і творчий шлях композитора.

Святкування 120-річчя митця не обмежалося лише виданням збірки його творів. Було виконано низку маловідомих і невідомих його творів, а також ми мали унікальну можливість побачити його славнозвісні театральні роботи: оперети «Шаріка» і «Гуцулка Ксеня», поставлені у театрах Львова, Івано-Франківська. Варто відзначити позитивну оцінку від українських музикантів та критиків: В. Барвінського, Н. Нижанківського, А. Рудницького та інших. Вони вважали Ярослава Барнича першим українським композитором, який «сюжету й музику до своїх оперет брав із нашого повсякденного життя, вбираючи їх у європейські рамки». Деякі з критиків називали його «українським Легаром».

Широка музична громадськість мала чудову нагоду відсвяткувати ювілей, організувавши цілу низку цікавих імпрез у декількох містах України, де народився, жив і творчо працював митець. Знову лунав із концертних майданчиків його шлягер, всім відома пісня «Гуцулка Ксеня», а також інші твори та оперети, які вийшли з-під пера композитора.

Так, 30 вересня 2016 року у селі Балинцях, де народився славнозвісний митець проходили масові святкові урочистості. У стінах місцевої школи відбулося величне дійство, присвячене пам'яті Ярослава Барнича, за участю учнів та вчителів. А згодом працівники Балинцівської сільської

ради, учні та вчителі школи, бібліотекарі Снятинської центральної районної книгозбірні та бібліотек-філій сіл Балинці і Трофанівки, а також парафіяні церкви Різдва Пресвятої Богородиці – зібрались біля пам'ятної таблиці, яка була встановлена 1996 року поблизу садиби, де народився композитор. Молебень відправив священник УПЦ КП, отець Мирослав Паньків, після якого виступив сільський голова Василь Гнатчук. Він зазначив, що на сесії сільської ради – Будинку культури с. Балинці присвоєно ім'я Ярослава Барнича, а в найближчому майбутньому біля клубу має постати погруддя композитора.

У рамках Міжнародного дня музики у місті Снятині – 2 жовтня відбувся вечір, присвячений Ярославу Барничу. Організаторами заходу стали: Спілка самодіяльних композиторів Снятинщини імені Ярослава Барнича (голова правління – Петро Корж), відділ культури районної адміністрації, Мський клуб імені Назарія Яремчука (голова – Ярослава Корж). На імпрезу прибули ві-

домі музиканти з України та з-за кордону, зокрема, і Людомир Філоненко.

В Івано-Франківську досить оригінально, майстерно й поновому оперету «Шаріку» поставив народний артист України Ростислав Держипільський, за що йому велика подяка. Адже завдяки йому і його чудесній театральній трупі франківчани нарешті познайомилися з шедевром свого земляка. Триумфальне святкування ювілею Ярослава Барнича пройшло й у Львові. Там поновили постановку знаменитої оперети «Гуцулка Ксеня» і приурочили її до 120-річчя від дня народження композитора.

Прекрасна гра акторів Євгена Федорченка, Богдана Козака, Таїсії Литвиненко ще раз напереконали, що Ярослав Барнич посів вагоме місце в еволюції української музичної культури. Адже згадаймо, що «Гуцулка Ксеня» після довголітньої заборони була поновлена 26 липня 1997 року. За цей час змінилося декілька поколінь акторів. До прикладу, якщо в середині

1990-их років головну роль Яра Балинського з успіхом грав заслужений артист України Ярослав Мука, то тепер він виконує більш поважні ролі. Так само й Лесю Боньковську, яка виконувала роль Гуцулки Ксені, зараз оригінально інтерпретує Валентина Мацялко, а роль Марічки, молодої дівчини Гуцулки, що її виконувала Н. Шепетюк, – зараз прекрасно грає Н. Лісова.

Відзначимо художника-постановника, народного художника України Мирона Кипріяна, оркестровку Володимира Льорчака, талановитого диригента, заслуженого артиста України Богдана Мочурада з його неперевершеним оркестром...

...Львівська публіка понад півгодини після фінальної дії не відпускала акторів зі сцени, скандуючи «Браво!» І на запрошення Федора Стригуна привітати акторів – ми вважали доцільним вручити кожному виконавцю й музикантам «Вибрані твори» Я. Барнича. Подякувавши за чудесну інтерпретацію «Гуцулки Ксені», ми наголосили, що Ярослав Барнич усе своє життя працював для України, але є Почесним громадянином Вінніпегу (Канада). Оскільки він присвятив Львову понад 15 років свого життя й творчості (Стрілецький театр, «Руська бесіда», Львівський оперний театр), було би знаменито, якби влада нагородила його званням «Почесний громадянин Львова». Слухачі ще довго не відпускали акторів зі сцени, а ми з Федором Стригуном тривалий час спілкувалися про основоположника сучасної української оперети Ярослава Барнича, а також планували на перспективу нові прем'єри за його творами.

Дуже приємно, що музика Ярослава Барнича відроджується і повертається на українські концертні майданчики, театральні сцени, і ми маємо можливість чути її все частіше і частіше. У провідних театрах нашої держави вже сміливо впроваджують до свого репертуару на постійній основі «Гуцулку Ксеню» й «Шаріку».

Дуже сподіваюся, що згодом з'являться нові, не менш захопливі постановки творів Ярослава Барнича, а решту його доробку віднайдуть сучасні дослідники. Велика подяка всім науковцям, зокрема, Людомиру Філоненку, Оресту Яцківу, Осипу Гайському, Петру Медведику, Степану Стельмащуку, Степану Пушику та іншим провідним педагогам, краєзнавцям, музикознавцям, котрі допомагають віднайти твори митця і не дають забути про цього яскравого й талановитого композитора, диригента, активного громадського діяча. Адже його мистецька спадщина заслуговує на гідне місце в українській музичній культурі.

ДОПОКИ ПІСНЯ ЛИНЕ

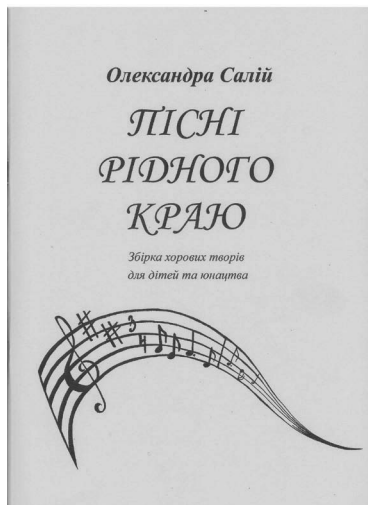
У концертній залі Київської дитячої школи мистецтв № 6 імені Г. Жуковського відбувся міський концерт пам'яті викладача-методиста Дитячої музичної школи № 13 імені М. Глінки – Олександри Євгенівни Салій.

Музика об'єднує людей по всьому світу, а в цей день мистецький Київ згуртувала музична творчість О. Салій, викладача-хормейстера, яка все життя віддала улюбленій справі та своїм учням.

У концерті взяли участь хорова колективи та ансамблі: Дитячої музичної школи № 13 імені М. Глінки, Школи джазового та естрадного мистецтва, Дитячої музичної школи № 33 імені В. Пухальського, Дитячої музичної школи № 24 м. Києва. Завдяки тому, що вони відгукнулися на заклик організатора концерту С. Вовка, 12 березня на сцені ДШМ № 6 їхніми голосами лунала музика О. Салій. Організаторам вдалося знайти навіть випускників музичної школи, яких колись вчила співати сама Олександра Євгенівна. Ведучі творчого вечора також були її учнями.

На сцені лунали спогади: присутні згадували те, що запам'яталось найбільше. Але кожен казав, що Олександра Євгенівна була надзвичайно сильною особистістю. Вона завжди обстоювала свою думку і завдяки твердому характеру впевнено вела свої хори до перемоги.

Найяскравішим номером концерту стала «Пісня рідного краю». Сольну партію виконала дівчина, яка колись під керівництвом О. Салій перемогла не в одному конкурсі. Ще одним приємним моментом було те, що разом із солісткою виконували її всі колективи, які брали участь у виступі.

Концерт видався справді гарним. Хтось завдяки йому згадав старого друга й учителя, а когось він через музику вперше познайомив із видатною людиною.

На заході відбулася також презентація збірки О. Салій під назвою «Пісні рідного краю». До неї увійшли авторські твори, обробки народних пісень та аранжування творів вітчизняних і зарубіжних композиторів. Репертуар, різний за тематикою, відповідає виконавським можливостям дітей, сприяє їх музичному розвитку та вихованню.

Над збіркою працювало багато людей. Цікава й історія її створення, бо до видання, окрім адміністрації ДМШ № 13 імені М. Глінки, долучилися навіть представники Українського товариства глухих – люди, які не можуть чути музику, але відчувають усім серцем велику душу, яку мала Олександра Євгенівна. Тож не дивно, що вони активно підтримали підготовку до друку цієї невеличкої, але з любов'ю виданої книжечки!

Збірка рекомендована Департаментом культури виконавчого органу Київської міської державної адміністрації та Ки-

ївським міським методичним центром закладів культури і навчальних закладів – як навчальний посібник для початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів. Видання буде корисним у роботі викладачів початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів та керівників дитячих хорів.

Книгу рецензували: І. Зеленецька, професор кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування факультету мистецтв імені Анастасії Авдієвської Національного педагогічного університету імені М. Драгоманова, і Б. Фільц, композитор, заслужений діяч мистецтв України, доктор філософії, член Національної спілки композиторів України, лауреат мистецьких премій імені М. Лисенка, В. Косенка, Артемія Веделя. Консультували: І. Чуніхіна, О. Сергієнко. Упорядник збірки та відповідальний за випуск – С. Вовк. Редакційна колегія: Т. Васько, С. Вовк, О. Литовченко, О. Рибак.

Хочеться побажати довгого творчого життя збірці творів О. Салій.

Колись Олександра Євгенівна сказала: «Музика – це душа людини, а заняття музикою – це спосіб мислення та сприймання світу». І коли звучали чудові мелодії на концерті пам'яті О. Салій, нам відкрилось її унікальне бачення світу, її душа.

Музика, як і пам'ять, має бути вічною, і цей концерт був кроком назустріч вічності. Що ж залишається нам? Нести її музику у світ. Передавати її все новим і новим людям, щоб діти та дорослі співали пісні Олександри Салій, бо поки живе її музика – живе і пам'ять про неї.

Дарина СОЛОНІНА,
учениця 8 класу ДМШ № 13 імені
М. Глінки м. Києва

«ЩОБ ЛЮДЯМ ПОСМІХАЛИСЯ ЗІРКИ»

6 квітня у приміщенні Дитячої школи мистецтв № 3 відбулася презентація збірки пісень «Щоб людям посміхалися зірки». Автор видання – Олександр Литовченко – талановитий композитор, який за сприяння Київського міського методичного центру закладів культури та навчальних закладів уперше видав свої пісні для дітей та юнацтва.

До збірки увійшли 25 композицій. А за словами заслуженого діяча мистецтв України Алли Мігай: «У нас дуже мало авторів, які створюють дитячі пісні, бо далеко

тодіки музичної освіти, хорового співу і диригування факультету мистецтв імені А. Авдієвського НПУ імені Драгоманова Лариси Чинчевої, котрі будуть корисними педагогам-початківцям. Також до книжки додано аудіодиск, на якому записані «плюсовки» та «мінусовки» всіх пісень, що дає можливість вивчати їх навіть удома.

На презентації пролунало чимало композицій зі збірки. Їх із задоволенням виконали талановиті діти з музичних навчальних закладів Києва – лауреати всеукраїнських та міжнародних конкурсів, від молодшого до старшого

не кожен має талант розтопити дитяче серце. Одним із композиторів, якому це вдається, є Олександр Литовченко. Багато років він працює у Дитячій музичній школі № 13, пише чудові пісні для своїх учнів, які потім стають надбанням усіх діток України!

І справді, у збірці можна знайти пісню навіть для найбільш вимогливої дитини. Є твори як для ансамблю, так і для сольного виконання.

Пісні у виданні поділені за віковими категоріями і мають методичні рекомендації старшого викладача кафедри теорії та ме-

шкільного віку. Учні разом зі своїми вчителями дали нове життя пісням не тільки безоганним виконанням, а й своєю інтерпретацією їхнього змісту.

Чудові мелодії, влучні слова, радісні обличчя дітей та дорослих, їхні щирі емоції – все це зробило концерт-презентацію справжнім святом та подарувало радість і натхнення не тільки слухачам, а й усім учасникам дійства.

Дарина СОЛОНІНА,
учениця 8 класу ДМШ № 13 імені
М. Глінки м. Києва

СВІТЛАНА ОРЛІЧЕНКО: «Я ШУКАЛА СВОЮ ІСТОРІЮ»

Світлана Орліченко – заслужена артистка України, актриса театру і кіно. Перевагу віддає театру. Понад двадцять років – прима Київського академічного театру драми і комедії на лівому березі Дніпра.

Людмила ЧЕЧЕЛЬ

і репертуар насичений і цікавий. Дездемона («Отелло»), Сваха («Одруження»), Варвара («Дрібний біс»), Журналістка («Черга»), Маркіза («Небезпечні зв'язки»), Варя («Вишневий сад»), Пацієнтка, Адвокат («Могузка»)… Неперевершено грає Сільвію в однойменній виставі. Хтось влучно зауважив: «Кращої собаки, аніж Ви, ми не зустрічали».

У затишній атмосфері, на кухні, п'ємо ароматний чай і говоримо про дорогу, яку Світлана долала до театру, про неймовірні історії, які з нею траплялися, про любов до сцени й глядача, про ролі і життя.

«ЛЮДИНА З ЧОГОСЬ ПОЧИНАЄТЬСЯ...»

– Світлано, Ви народилися у місті, але з такою трепетною любов'ю відгукуєтеся про село...

– Так, народилася й живу в Києві. Батьки були службовцями (на жаль, сьогодні вже покійні). Тато киянин, а мама з Житомирщини. Ось і виховувалася здебільшого у маминих батьків у селі. Тобто село я знаю дуже добре. Вважаю, що вплив села на мене й моє виховання зіграв важливу й суттєву роль. Бо в селі – або ти газда, або... гуляка. Або ти хтось, або ніхто. Всі три місяці літа я проводила в селі. Бачила, як усе садиться і як сходить. У шість років я вправно жала пшеницю серпом так, що за мною не могли вгнатися дорослі. Нагадування про серп – шрами на пальці. З жахом згадую проривання моркви і буряків, непосильні норми, з якими ми все ж справлялися.

А ще на Житомирщині вирощували хміль. І збирали його в основному діти. Аби ж мені хто сказав і попередив, як треба вратися на збирання хмелю. Бо коли пагину нагинаєш, летить пилюка, яка ріже все тіло, наче лезом. І пече воно вогнем. А я у шортиках! А чого тільки не придумували, щоб зібрати норму! Кидали в хміль пісок і камінці!

А коли кладеш його на ваги, камінчики «тюк-тюк» (сміється). Втім, тепер я добре знаю, що хміль є носієм жіночого гормону рослинного походження. І ось чому чоловікам бажано менше пити пиво.

– У Вас не виникає бажання залишитися в селі?

– Найстрашніше було – вийти заміж у село. Через дорогу жив завидний жених. У їхньому дворі – двос коней, корови, телята, гуси, кури... А землі... Хата – мов палац.

– Світлано, у школі Ви проявляли якісь особливі здібності? До чого саме був хист?

– Вчилася у 151-ій школі (це Чапаєвка). Поряд ліс, спортивна база «Динамо» (Київ). Так, дитя шукає, чим зайнятися: танцювати чи малювати? Я стала на лижі й показала непоганий результат. Займалася у спортивній секції. Та до юнацької збірної України не пройшла – вени близько. Трохи займалася танцями.

– А ким бачили Вас батьки?

– О! Мама дуже хотіла, щоб дитя стало бухгалтером. Бо у них на заводі всі бухгалтери ходили в білих халатах, із золотими кульчиками, каблучками і на підборах. Їх поважали і в них завжди була свіжа копійка. Та вступати я поїхала до Ніжинського педагогічного інституту імені Гоголя, на філфак. Мамі цей вибір також подобався. Успішно склала іспити, забрала документи й повернулася до Києва. Словом, мамине бажання виконала, а вчитися не змогла. Мамі сказала, що не пройшла за конкурсом. Не поїде ж вона перевіряти. Відчувала: не моє то...

«МАМА ПЛАКАЛА, КОЛИ БАЧИЛА МЕНЕ НА СЦЕНІ»

– І ось такий поворот: сцена, театр. Якою була реакція батьків?

– Мама плакала, коли бачила мене на сцені. В її голові не могло скластися, що дитя колись буде там – в телевізорі чи на сцені. Їй було то все незрозуміло і незбагненно. Вона тишилася до сліз.

– Ви вчилися на курсі Валентини Іванівни Зимньої. Пригадуєте час випробувань?

– Ще й як! Зазвичай у кімнату заходило п'ять осіб – на перше ознайомлення, а я чомусь була одна. Я добре знала Аркадія Гашинського, бачила його на сцені театру. І йшла, власне, до нього. Читала свого улюбленого «Глитай, або ж павук» Марка Кропивницького. Та з переляку забула навіть букви... Стою, сльози градом. А Га-

шинський – красень – повертається до Валентини Іванівни і запитує: «Що будемо робити?»

І Зимня мене рятує. Просить читати ще. І щось особливе вони в мені побачили. Відібрали. Словом, Валентина Зимня набрала дівчат, а Аркадій Гашинський – хлопців. Це вже ми пізніше довідалися. Через два роки пішов із життя Гашинський. Його курс передали Михайлу Резніковичу. І хто знає, як би склалася моя подальша доля. Але як кажуть: любі, Боже, правду. Чомусь же я опинилася саме в цьому театрі. Могла ж навіть вийти заміж (був момент) й опинитися десь у Чикаго...

– То кому завдячуєте у своєму виборі, Світлано?

– Дякую Богу і батькам. Дякую народній артистці України Валентині Зимній. Дякую видатному українському режисеру Едуарду Митницькому, що повірив у мене і взяв до театру.

– У студентські роки у Вас стала неприємність...

– Я б сказала – трагедія. Я впала з третього поверху навчального корпусу інституту, що на Хрещатику. Летіла півтора прольоти і мало не розбилася. Це сталося на початку другого курсу. У двох місяцях була зламана нижня щелепа. Коли прийшла до тям і побачила своє обличчя, зрозуміла, що кар'єрі кінець. Та й тут на допомогу, мов ангел-охоронець, прийшла Валентина Іванівна. Вона сказала: «Не журись. Зробимо «Матінку Кураж». Я буду Матінка Кураж (свого часу грала в Чернівцькому театрі, – С. О.), а ти – німа Катрін». Вона навіть екстерном зарахувала мені іспит.

– Ваш курс особливий, більшість випускників працюють за фахом...

– Так, багато наших у Київському академічному Молодому театрі, Сніжана Єгорова на телебаченні, Вікторія Малекторович працювала у Відні, Євген Курман – художній керівник театру в Кропивницькому, Євген Нишук – актор театру й міністр культури України...

«В ТЕАТРІ ВСЕ ЖИВЕ»

– Крім театру, Ви знімалися в кіно. А ось перевагу, схоже, віддаєте театру?

– Так. Чому театр люблю більше, ніж кіно? Бо є можливість не просто повторити одне й те саме, що було вчора, ще колись, а зробити щось інше. В театрі все живе. Я свято в це вірю. Пригадую зйомки од-

ного з фільмів. Голівну роль грав ізраїльтянин.

Та коли йому сказали, що один

кадр треба перезняти, через те, що на задньому плані хтось реготав, він сумно так сказав, що більше вже ніколи так не відтворить той епізод... Оце і є професіоналізм.

– Ви дуже любите театр, сцену, глядача?

– Я дійшла до того, що займаюся своєю улюбленою справою. Займаюся нею прискіпливо. Когось від того, можливо, навіть нудить. Шаную глядацьку увагу, яку треба зуміти взяти. Наприклад, щоб зіграти Дездемону, я мовчала цілий день. Не дивилася телевізор і не слухала радіо, не розмовляла по телефону. Вимикала все, що заважало моїм думкам. Господь управляє нами. Він знає, хто й для чого виходить на сцену.

– Що найскладніше у Ваших ролях?

– Найскладніше – увімкнути лампочку всередині себе. Внутрішній світ. Він вмикається. Але це дуже складна й виснажлива робота. Можна користуватися гримом. Можна. Але як у 46 зіграти шістнадцятирічну? Можна!

– Вам пощастило працювати на сцені з Адою Роговцевою...

– Яюсь я сиділа й думала: Господи, почуй мене. І прийшла Вона. І все вирішила. Ми враз стали ріднею. Про наше спілкування, дружбу можна відзняти кіно. Це окрема історія. Кожен, хто приходить у їхній дім, приходить навки. Там немає суперництва. Там люди з крові і плоті. Ти щасливий жити поряд з ними. Саме поряд з ними життя – «Схоже на щастя» (режисер-постановник Катерина Степанкова).

«РОЛЯМИ НЕ ПЕРЕБИРАЮ. ПРОСТО РОБЛЮ СВОЮ СПРАВУ»

– Ваші ролі. Вони дуже різні...

– Але відмовлятися від ролей гріх. Кожна робота може бути

останньою. Інша справа: чи ти її потягнеш. Цього ніколи не знаю. Не знаю, добре це чи погано. Ролями не перебираю. Просто роблю свою справу. Бо ти є фарба. І тільки режисер може сказати: є в тобі той напівтон чи згусток того кольору, який потрібен йому в тій чи іншій постановці. Тому й не знаю, за якими критеріями мене відбирають режисери.

– Кому з режисерів вдячні?

– Неймовірно вдячна Юрію Одинокому, який у перший рік зробив зі мною три різні жінки. Дмитру Богомазову за роль, яка взяла «Київську пектораль». Особлива подяка Олексію Лісовцю, Едуарду Митницькому, які беруть у свої роботи й абсолютно впевнені у мені. Останнім часом – це Катерина Степанкова. Тобто ці люди у мені щось бачать те, що не зможе зробити інша виконавиця. Бо виконавиць, правду кажучи, багато.

– Порівнювати Ваші ролі практично неможливо. А чи є якась особлива, близька?

– Так, порівнювати – ні, а ось близька, симпатична мені – Дездемона. А знаєте, чому? Вона мені дуже важко давалася! Тих «дівчат», які приходили в моє життя і давалися надто складно, я поважаю більше. Та ж Варвара з «Вишневого саду»...

– Чи відвідуєте театри, ходите на прем'єри? Хто з акторів Вам симпатизує?

– Аякже! Це ж цікаво, як грають колеги. На мій погляд, Наталія Сумська є однією з найкращих актрис країни. Від «Кайдашевої сім'ї» я в такому захваті... Раджу всім подивитися. Навіть іноземцям, які не знають мови. Просто сядьте в глядацькій залі і подивіться, що відбувається на сцені. Вона – як орган! У неї немає зайвого повороту голови. Це неймовірний образ!

